

LOVEC

glasilo Lovske zveze Slovenije

Avqust
1972

5

MALI OGLASI

Lovci, pozor! Če želite lepega in dobrega goniča, so vam na voljo **2 meseca stari resasti istrijanci**, mladici prav dobre psice in odličnega psa v delu in lepoti. Ignac Tavčar, Sp. Luša 5, 64227 Selca nad Škofjo Loko.

Želim odstrel gamsa. Lovsko družino, ki bi mi hotela odstopiti odstrel, prosim, da mi sporoči pogoje in čas lova. Vlado Krajačič, Bosiljevska 44, 47250 Duga Resa, Hrvatska.

Prodajam kdl. istrijanko, staro eno leto. Ivan Zalar, Pirmane 3, 61383 Cajnarje pri Cerknici.

Prodajam mladiče – kratkodlake ptičarje, pse in psice, stare po 11 tednov, Ivan Verdinek, Marjeta 94, 62205 Starše pri Mariboru.

Prodajam mladiče resaste jazbečarje, starši z odličnimi ocenami, psica prvak Slovenije 1971. Milan Remih, Šalka vas 84, 61330 Kočevje.

Prodajam 4 ostrodlake žimavce-pse, 8 tednov stare, odličnih staršev. Pavel Bogovič, Sp. Pohanca 22, 68253 Artiče.

Prodajam 3 mesece stare psice brak-jazbečarje, odličnih staršev. Lado Nučič, Predole 13, 61290 Grosuplje.

Prodajam posavskega goniča, starega 3 leta, s prav dobro oceno. Janez Fortuna, Medvedje selo 8, 68210 Trebnje.

Prodajam gladko terierko, staro 16 mesecev, goni glasno. Feliks Kos, (Ježa) Česja na Brod 48, 61231 Črnuče.

Prodajam mladiče nemške kdl. ptičarje, starši z odličnimi telesnimi ocenami in preizkušeni. Mr. vet. Dominik Rode, Staničeva 23, 61000 Ljubljana.

Prodajam kratkodlako psico istrijanko s prav dobro oceno, staro 6 let. Odličen gonič za zajca in lisico, srnjadi ne goni. Zamenjam tudi za foksterijerja. Albert Ogris, Zg. Legen 45, 62380 Slovenj Gradec.

Prodajam psički brak-jazbečarki, stari po 2 meseca, z rodovnikom – in posavskega goniča, starega 4 leta, tudi z rodovnikom, ocena dobra. Slavko Krek, Volča 13, 64223 Poljane.

Prodajam kdl. istrskega goniča, starega 6 let, ocena prav dobro. Alojz Tratnik, Trg maršala Tita, 8, 65280 Idrija.

VABIMO NA LOVSKO STRELSKO TEKMOVANJE

memorial Cirila Vežjaka

20. avgusta 1972

ob 8. uri v Hudi jami pri Laškem

LD Rečica pri Laškem

Lovce
iz vseh krajev Slovenije
iskreno vabimo
na osrednjo prireditev,
v počastitev 50-letnice
slovenskega lovstva
v Prekmurju,

PREKMURSKI LOVSKI TABOR

3. septembra 1972,
Murska Sobota

Bogat organizacijski, kulturni in zabavni program!
Vabimo tudi na druge prireditve, ki se vrstijo skozi ves september.
Podrobno v tej številki na straneh 133, 134 in 156!

Lovci kinologi! Ne pozabite, da je 15., 16. in 17. septembra v lovišču »Fazan« v Beltincih

**vsestranska uporabnostna tekma ptičarjev vseh pasem
za naslov republiškega prvaka!**

Dobrodošli v Murski Soboti, dobrodošli v Prekmurju!

Lovska zveza Prekmurje

TRGOVINA LOVSKEGA OROŽJA

GIANNELLA

TRST

Via C. Battisti 8 (blizu Stande)

Via B. Cellini 2 (blizu železniške postaje)

Velika izbira artiklov za lov, ribolov,
podvodni šport in podobno

Orožje znamk Beretta, Franchi,
Breda, Zoli in Bernardelli

Lovec

glasilo Lovske zveze Slovenije

LV. letnik

št. 5

avgust-veliki srpan 1972

Golob grivar je naš največji divji golob. Poročajo, da je ponekod letos grivarjev malo. V Sloveniji živi 5 vrst divjih golobov: grivar, skalni golob, duplar, divja grlica in gugutka. Lov na golobe je dovoljen od 1. avgusta do 31. decembra. Streljanje v jato ni lovsko pravično. Skalnih golobov in duplarjev je pri nas vedno manj, zato naj bi jim lovci priznawali.

Vsebina

Mile Pavlin	Slovensko lovstvo in priprave na splošni ljudski odpor	130
Drago Predan	Golobja svatba	131
Franc Kranjc	Ocenjevanje trofej v polnem teku	132
Feri Poredoš	Ob zlatem jubileju prekmurskih lovcev	133
Janez Kozina	Bolezni divjadi v Sloveniji v obdobju 1965-1970	135
Dr. Ivan Kalinšek	Prva pomoč pri poškodbah z nožem, ugrizih živali in kačjem piku	139
Ing. Alojzije Frković	Gams - stalna divjad Gorskega kotarja	141
Prof. Ivo Božič	Čapljica, mala bobnarica (<i>Ixobrychus minutus</i>)	142
Francè Cvenkel	Na mah konec lovske mrzlice	143
Tone Svetina	Lovčeva hči - V.	144
Po lovskem svetu:	Tistega dne - Mira Seidl	148
Lovski oprtnik:	Včeraj - danes - jutri - E. Rečnik	149
	Rekviziti divjih lovcev - T. Slavinec	150
Fotoamater:	Enajstčlanski prirastek, srečno! - P. Romanič	152
Mladi pišejo		152
Lovska organizacija:	Tekmovanje na umetne golobe na Toškem čelu pri Ljubljani - D. Čuk	153
	Iz ribniške lovske zgodovine - A. Š.	153
	Lovska družina Zeleni vrh - Vuzenica - K. F.	153
Jubilanti		155
Umrli		156
Lovska kinologija:	Po 16 letih zopet uporabnostna tekma - V. Pfeifer	156
Lovsko izrazoslovje:	Gams ali divja koza, nadaljevanje - C. F.	159
Šaljive		160

«LOVCA» izdaja Lovska zveza Slovenije, Ljubljana, Župančičeva 9. Uredniški odbor: Tone Svetina, glavni urednik; Francè Cvenkel, odgovorni urednik; prof. dr. Stane Valentinčič, dipl. ing. Anton Simonič, Vladimir Pleničar. Vse gradivo za objavo pošiljajte Uredništvu »Lovca«, Župančičeva 9, 61001 Ljubljana, poštni predal 505, telefon 21-245 in 21-819. - Rokopisov in fotografij ne vračamo. - Letni prispevek področnih lovskih zvez Lovski zvezi Slovenije, v katerem je vračunana tudi naročnina za »Lovca«, je po članu 50 din. Za druge naročnike je letna naročnina 55 din; za inozemstvo 70 din; posamezna številka 4,50 din. - Cene malim oglašom za člane lov. organizacij: do 15 besed 6 din, od 15 do 25 besed 7 din, od 25 do 35 besed 9 din; za vse druge dvojna cena. Male oglase je treba plačati hkrati z naročilom. - Žiro račun Lovske zveze Slovenije: 501-8-47/1. - Tiskala in klišee izdelala Tiskarna »Jože Moškrič« v Ljubljani.

Slovensko lovstvo in priprave na splošni ljudski odpor

Mile Pavlin

Pojem »splošni ljudski odpor« se je pri nas pojavil v zadnjem desetletju, ko je bolj ali manj postalo očitno, da v obrambni vojni s številnejšim ter bolj oboroženim in opremljenim sovražnikom malim narodom ne zadostujejo klasične oborožene sile, organizirane v redno vojsko. Prav tako pa tudi ne rednim enotam podobne partizanske. Sovražniku se namreč morejo upirati stalno, na celotnem ozemlju, na različne načine in v raznih oblikah prav vsi državljani, od šolskih otrok do starcev, moški in ženske, vojaki in civilisti.

Posebno vlogo v pripravah na splošni ljudski odpor imajo razne organizacije, zlasti tiste, katerih dejavnost vsebuje prvine vojaškega urjenja. Med take nedvomno spada lovska organizacija. Zadnji občni zbor Lovske zveze Slovenije, 6. 3. 1971, je ugotovil visoko patriotično zavest slovenskih lovcev in njihovo pripravljenost za obrambo svobode in neodvisnosti naše domovine. Pozval je vse slovenske lovce, da se vključijo v splošni ljudski odpor. Upravni odbor Lovske zveze Slovenije pa se je povezal s štabom za splošni ljudski odpor v Ljubljani in z njim podpisal tudi dogovor o sodelovanju.

Naštejmo nekaj lastnosti poprečnega lovca in takoj nam bo jasen velik pomen lovstva v pripravah na splošni ljudski odpor.

Lovec je zaradi stalnega ravnanja z orožjem vsaj dober, če že ne odličen strellec. Večina lovcev tudi izredno dobro pozna najbolj skrite koticke družinskega lovišča. Torej obilico krajev, ki bi prišli v poštev za skladišča, skrivališča, javke, taborišča in podobno. Samo tisti, ki smo bili kdaj partizani, vemo iz izkušenj, kako važen je bil med nami človek, ki je tako dobro poznal kraje, kjer smo se zadrževali. Tudi glede telesne zdržljivosti vsakor že poprečen lovec prekaša druge občane, še posebno meščane. Lovec se zna v gozdu ori-

entirati, zna brati sledove, zna se premikati tiho. Če pri vsem tem računamo, koliko nas je v Sloveniji lovcev, zlahka ugotovimo, da nas je najmanj za eno divizijo. Vsi imamo doma orožje, in če bi nas sovražnik kdaj presenetil, bi najbrž naše puške v prvem razdobju odpora pomenile začetno oborožitev. Najbrž bi si marsikateri naša puška pridobila časten naziv »puška – mati«, ker bi z njo zaplenili večjo količino drugega orožja, tako kot se je zgodilo z nekaterimi puškami v Vietnamu.

O pomenu lovstva v vojni, zlasti partizanski, kakršna bi bila brez dvoma možna bodoča vojna pri nas, nas dovolj zgovorno uče izkušnje iz naše osvobodilne vojne in revolucije. Prve partizanske enote so bile velikokrat oborožene pretežno z lovskim orožjem oziroma z orožjem divjih lovcev. Zaradi takratnih razmer v družbi je bil lov namreč zelo draga zadeva in so si reveži velikokrat morali pomagati z divjim lovom, da so kdaj imeli meso v loncu. Na Primorskem pa je bil Slovenec dejansko že vnaprej izključen iz zakonitega lova, ker mu niso zaupali orožja. Tudi v »Ljubljanski pokrajini« so italijanske zasedbene oblasti nemudoma zasegle lovsko orožje.

Po drugi strani pa so okupatorji lovske zakupnike, lastnike lovišč in čuvaje, skušali vpreči v policijsko službo. Znanih je zelo veliko primerov, ko so lovci izsledili partizane in jim pripeljali prav v taborišče sovražnike. Vsekakor, ker so znali brati sledove, opazovati in poslušati. Zlasti poučni so primeri s Koroške. Tam so že avgusta 1942 nacisti organizirali lovce, gozdne čuvaje in druge zanje zanesljive obiskovalce gozdov v posebne »alarmne oddelke«. Lovci so tudi sami pobijali posamezne partizane. Tako je na primer lovec Hans Rohr ustrelil 12. oktobra 1942 v Žetičah Maksa Keliha, ki se je kot vojni begunec skrival

pred nacističnimi oblastmi, bil pa je povezan z aktivisti OF. Dne 17. julija 1943 pa je lovec Anton Duler iz Področice, ki je pri kapelici nad Podgorjami v Rožu navsezgodaj čakal srnjaka, ustrelil Franca Kavčiča-Toma, komandirja Koroške čete Gorenjskega odreda ter Vincenca Moserja-Zvončka, borca te čete.

Bržkone je temu, da smo doslej v javnosti vse premalo slišali o vlogi lovstva v pripravah na splošni ljudski odpor, krivo to, da še nismo dokončno uspeli oblikovati vseh stališč. Premalo časa je namreč preteklo, kar razpravljamo in premišljujemo o splošnem ljudskem odporu v možni bodoči vojni. Sicer je bilo že nekaj utrinkov glede tega v tisku ali posameznih govorih na raznih sestankih ali zborovanjih, toda to je dosti premalo. Predvsem pa bi lovstvu v javnosti morali najprej priznati njegovo vlogo, nato pa se lotiti stvarnih priprav »za vsak primer«.

Tako bi morala lovska organizacija, kot vse druge podobne, del svojega strokovnega izobraževanja prilagoditi vojnim razmeram. Znano je namreč, da dober strellec (velja tudi za lovce), še ni ostrostrellec v vojni, čeprav ima veliko večje možnosti, da to postane kot kdo drug. Ostrostrellec namreč mora vedeti še veliko drugega kot samo znati zadeti cilj. Glede na izurjenost v streljanju in zalezovanju divjadi bi v možni bodoči vojni najbrž prav iz lovskih vrst izšlo največ ostrostrelcev, teh zelo učinkovitih borcev, ki nastopajo sami ali v parih. Ostrostrelstvo pa ni edina panoga, kjer bi se lovci lahko izkazali. Prav v vseh prvinah lovskega udejstvovanja bi lahko našli kaj, kar bi nam koristilo v vojni.

Nadalje bi morala vsaka družina kot tudi področne zveze skupaj s slovensko in jugoslovansko lovsko zvezo narediti svoje načrte za primer vojne oziromačasne zasedbe dela našega ozemlja, kar

bi pomenilo začetek partizanske vojne. Znano je, da je navadno vsaka lovska družina sestavljena iz domačinov in lovcev iz mest ali morda le bolj oddaljenih krajev. Medtem ko za domačine ni uganjanja, kako bi jih vključili v splošni ljudski odpor v okviru lovske organizacije, bi bilo za lovce iz bolj oddaljenih krajev potrebno razmišljati in poiskati ustrezne rešitve.

Razmišljati pa bi bilo potrebno tudi zaradi različne starosti članov oziroma njihovega vojaškega razporeda. Za vsakogar je potrebno najti najbolj ustrezno dolžnost, kjer bi največ koristil, pri tem pa upoštevati tudi možnosti posameznika kot temeljitega poznavalca kakega območja. To pa lovci brez dvoma so. Jasno pa je, da bi ob izbruhu vojne večina lovcev, zlasti mlajših, morala oditi v enote operativne vojske in v partizanske enote in da bi torej ostali v domačih krajih predvsem starejši letniki in taki, ki zaradi drugih razlogov niso sposobni za vojaško službo. Vsekakor bi bilo potrebno kar čimveč lovcev kot izrednih poznavalcev krajev zadržati v domačih krajih, ker bi kot taki koristili več kot kje drugje, kjer bi pomenili samo »puško več«.

Že zdaj, v mirnem času, lovci pri raznih reševalnih in tudi drugih akcijah tesno sodelujejo z milico. V vojni pa bi bilo to sodelovanje najbrž potrebno organizirati kot stalno obliko delovanja.

O raznih oblikah delovanja v zvezi s pripravami na splošni ljudski odpor bi vodstva lovske organizacije morala organizirati več razprav, kjer bi lahko člani marsikaj prispevali, zlasti pa predlagali boljše in popolnejše oblike dela in učinkovitejše ukrepe. Take razprave pa bi tudi prispevale k boljši obveščenosti članstva pa tudi javnosti. Slednja se namreč pomena lovstva za obrambne priprave pogosto ne zaveda dovolj. Če ne drugeje, dokaze za to naj-

demo med drugim tudi v težnjah, naj bi odpravili dosedanje organizacije lovstva in uvedli le državna lovišča.

Zahteve, ki jih pred lovstvo postavljajo priprave za splošni ljudski odpor, pa pomenijo tudi večjo odgovornost organizacij pri sprejemanju novih članov oziroma budnosti v lastnih vrstah. Že do zdaj je veljalo načelo, naj bo lovec v vsakem pogledu neoporečen državljan, če ne zaradi drugega že zaradi dovoljenja za nošenje orožja. Toda to nikakor ni dovolj. Lovske organizacije bi morale bolj odločno ukrepati tudi na lastno pobudo zoper vse, ki so se tako ali drugače pregrešili zoper koristi večine ljudstva in ni upanja, da se bodo poboljšali, oziroma da je bila njihova škodljiva dejavnost trenutna zabloda.

Nazadnje pa razmislimo še malo o razvijanju revolucionarnih tradicij v lovskih organizacijah. Predvsem bi lahko v tisku veliko več pisali o ljudeh, ki so jim lovske izkušnje koristile med osvobodilno vojno in revolucijo. Takih je brez dvoma razmeroma dosti. Številni so tudi še zdaj nekdanji udeleženci te vojne, ki so požrtvovalni člani lovskih organizacij in ki so kot taki dober zgled mladim. Večje priznanje bi zaslužile tudi tiste lovske družine, ki so prevzele skrb za vzdrževanje spomenikov padlim partizanom. Ti so zelo pogosto v odročnih krajih, kamor razen lovcev, gozdarjev in izletnikov le redkokdo zaide. Prav lovci kot organizacija lahko pri vzdrževanju veliko pripomorejo, obenem pa občasne obiske lahko izkoristijo za obujanje spominov, prenašanje izkušenj in vzgojo mladih.

Razvijanje revolucionarnih tradicij tako nasploh kot tudi v lovskih organizacijah lahko štejejo k pripravam za splošni ljudski odpor. Obujanje spominov na revolucionarni boj namreč ni nikakršna čustvenost ali lastno hvalisanje, ampak prenašanje izkušenj na mlade,

Obujanje spominov na revolucionarni boj je prenašanje izkušenj na mlade...

Foto H. Vadnov

ki naj iz zakladnice preteklosti sprejmejo tisto, kar ustreza današnjemu času. Zato imajo razmeroma številni udeleženci osvobodilne vojne v lovskih družinah in višjih vodstvih lovske organizacije velike možnosti delovanja, pa tudi velike dolžnosti.

GOLOBJA SVATBA

Drago Predan

Ko v mesecu po ptičjem piru
sta vrnila se
v krošnje košatih jelk in smrek,
in ko je zemlja že vzdehtela
in gora vsa zazelenela,
sta grivarica in pa grivar
od dolgega preleta oslabiljena
z gruljenjem naznanjala,
da spet sta tu,
kjer sta pred letom dni se zaljubila.

Potlej, ko sta se odpočila
in se telesno okrepila,
ljubezen pila sta
in se vabila:
»Pojd' sem, ljubi moj,
pojd', pojd' sem, ljubi moj,
pojd', pojd', pojd' sem, ljubi moj,
pojd'...«

Nedaleč stran
pa v bregu tam
je drugi par si dom ustvaril,
takisto ljubil se,
neutrudno grulil,
vsevdilj ponavljal:
»Bom kupil prosa
en mernik al' dva,
bom, bom kupil prosa
en mernik al' dva,
bom, bom, bom kupil prosa
en mernik al' dva,
dva...«

Slovenska lovška razstava, Maribor, od 7. do 15. oktobra 1972

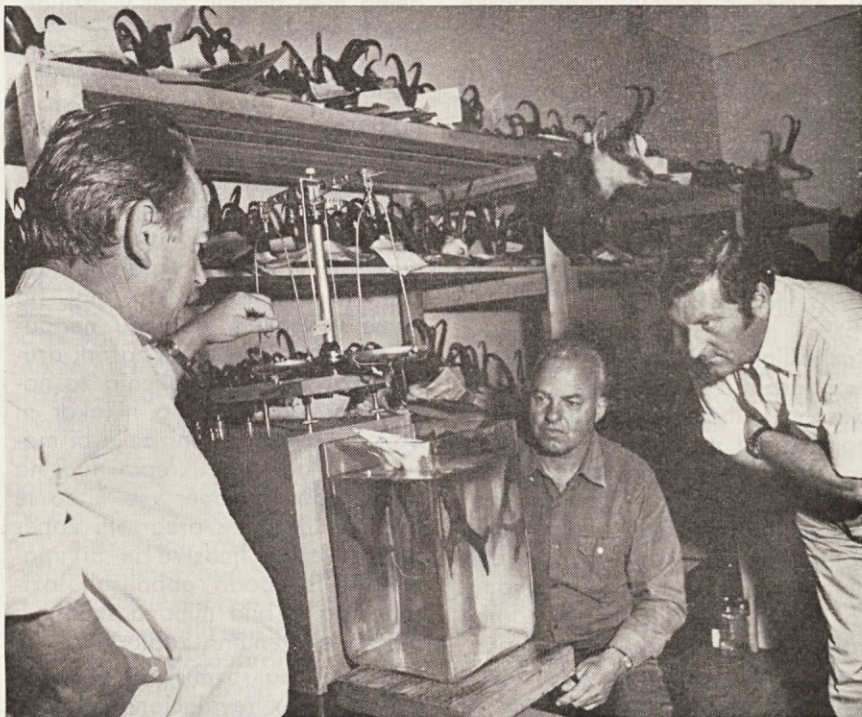
Ocenjevanje trofej v polnem teku

Komisija za ocenjevanje trofej Lovske zveze Slovenije opravlja odgovorno nalogo, saj mora oceniti 650 rogovij srnjakov in 200 jelenov, 500 rogljev gamsov, 200 čekanov merjascev in precejšnje število rogov muflonov, kozorogov, kožuhov in lobanj medvedov, volkov ter divjih mačk. Poleg ocenjevanja trofej na novo mora komisija tudi evidentirati trofeje, ki so bile že ocenjene na mednarodnih lovskih razstavah v Berlinu 1937, Düsseldorfu 1954, Firencah 1960 in 1964, Novem Sadu 1967, Torinu 1970, 1971 in 1972, Budimpešti 1971.

Namen prizadevanja je zbrati vse vrhunske in druge kvalitetne trofeje, uplenjene v Sloveniji po letu 1900, in jih objaviti v posebnem katalogu za razstavo. Katalog bodo dobili tudi vsi naročniki Zlatorogove knjižnice. V njem bo zajetih nad 4000 trofej po kvalitetni stopnji kakor tudi po posameznih območjih, kar je bistvena novost. Tako bo katalog po obsegu, opremljenosti in tudi strokovni vrednosti boljši od vseh dosedanjih katalogov mednarodnih razstav.

Organizatorji žele vsekakor upravičiti zaupanje Mednarodnega lovskega sveta (CIC), ki je strokovni pokrovitelj razstave, kar daje tej prireditvi mednarodni značaj, čeprav bodo razstavljene samo slovenske trofeje. V komisiji za ocenjevanje sodelujejo tudi lov. strokovnjaki iz Avstrije, Italije, Madžarske in Poljske kakor tudi predstavnik CIC kot opazovalec. Zaradi velike pomembnosti razstave organizatorji priporočajo, da lovske družine že sedaj začnejo s pripravami za kolektivne obiske te velike prireditve. Pričakujejo pa tudi, da bodo slovenski lovci prvo slovensko lovsko razstavo popularizirali nasploh v široki javnosti.

F. K.

Člani ocenjevalne komisije Branko Radešič, Robert Koren, ing. Milan Dečko ugotavljajo telesnino rogovja s hidrostatsko tehniko

Člana komisije Rado Cajnko in Franc Kranjc ocenjujeta rogovje jelenov

Za lovsko razstavo je prispelo v Maribor najboljše rogovje srnjakov iz vse Slovenije

Ob zlatem jubileju prekmurskih lovcev

Feri Poredoš

Letos mineva 50 let, odkar je bila ustanovljena v Prekmurju slovenska lovška organizacija. Stanje lovstva v tem najsevernejšem predelu naše domovine, ki je bilo tisoč let pod ogrsko oz. avstrijsko oblastjo, je bilo neposredno po prvi svetovni vojni obupno. Ob razsulu Avstro-Ogrske so se namreč polastili vojaškega orožja mnogi, ki so potem z njim lovili. V kratkem času je bila skoraj povsem iztrebljena srnjad in jelenjad. Isto je bilo s fazanom, najlepšo ptico prekmurskih revirjev ki je v nekaterih predelih povsem izginil. Tudi po priključitvi Prekmurja h kraljevini SHS, 12. avgusta 1919, se stanje ni bistveno izboljšalo. Takrat prekmurskih lovcev z nekaj izjemami ni zanimala gojitev divjadi, ampak le strastno pobijanje.

Da bi takemu neznosnemu stanju v lovstvu naredili konec, so napredno misleči lovci pričeli leta 1921 ustanavljati lovsko organizacijo za Prekmurje. Pri tem, na žalost, ni bilo enotnosti, kajti pojavili sta se dve struji. Ena je bila za ustanovitev popolnoma samostojnega Prekmurskega lovskega društva, druga pa za ustanovitev podružnice Slovenskega lovskega društva v Murški Soboti. Prvo je vodil Josip Benko, drugo pa dr. Igo Janc, odvetnik v M. Soboti, ob tesnem sodelovanju notarja Antona Kodra. Zaradi takrat še vladajočega nezaupanja prekmurskih lovcev do SLD v Ljubljani se je poskus ustanoviti podružnico v M. Soboti izjalovil. Dne 7. marca 1922 je Pokrajinska uprava v Ljubljani, oddelek za notranje zadeve, odobrila pravila PLD (Prek-

murskega lovskega društva). S tem je pričela delovati v Prekmurju lovška organizacija, ki je imela pred seboj težko nalogo: vzgajati lovce v pravem, naprednem duhu in varovati splošne koristi lovstva.

Odbor SLD v Ljubljani je svetoval PLD v M. Soboti, naj se preimenuje v podružnico SLD, kar se pa ni zgodilo. Dne 5. oktobra 1924 so nato ustanovili v M. Soboti podružnico SLD. Ta je imela svoj odbor in je vodila društvene posle v smislu pravil SLD. Člani podružnice so večkrat izrazili željo, naj bi se obe društvi združili, da bi se tako še več storilo za napredek lovstva v Prekmurju. To se ni zgodilo, trenja med društvoma so bila vedno hujša, dokler ni bila 20. 11. 1926 na občnem zboru PLD sklenjena likvidacija tega društva. Društveno premoženje je prevzela podružnica SLD in ga uporabila le za lovske namene v Prekmurju.

Zaradi mrtvila in nedelavnosti podružnice je bil na izrednem občnem zboru 17. julija 1930 izvoljen za

predsednika podružnice dr. Marko Stajanko, odvetnik v Ljutomeru. S tem je bil prenesen sedež podružnice v Ljutomer. Taka organizacijska oblika je bila vse do 26. aprila 1936, ko je bilo na občnem zboru podružnice SLD v Ljutomeru sklenjeno, da se za Prekmurje ustanovi novo Prekmursko lovsko društvo s sedežem v M. Soboti. Do okupacije sta na področju Pomurja delovali: na levi strani Mure Prekmursko lovsko društvo, na desni strani pa Lovsko društvo Ljutomer.

Po osvoboditvi leta 1945 je Ministrstvo za notranje zadeve 12. septembra odobrilo nadaljnje delovanje nekdanje Zveze lovskih društev in vanjo včlanjenih društev, tako tudi delovanje PLD v M. Soboti. Prvi občni zbor PLD po osvoboditvi je bil 25. novembra 1945. Leta 1946 je izšel začasni zakon o lovu, jeseni tega leta so ustanovili v Prekmurju lovske družine kot temeljne lovske organizacije. Leta 1947 sta bila ustanovljena tudi okrajna lovska sveta, eden v Murski Soboti, drugi v Dolnji Lendavi. Lov je postal dostopen širokim množicam, sistem dražb v stari obliki za zakup lovišč je postal preteklost. V začetku je bilo mnogo napak. Težave so bile predvsem v nepravilnem pojmovanju divjadi kot skupne lovske dobrine. Pomanjkanje lovske zavesti ter nediscipliniranost posameznih lovcev sta zavirali hitrejši razvoj organizacije v tem predelu naše ožje domovine. Toda stanje se je sčasoma izboljševalo, stara miselnost je vse bolj izginjala.

Organizacijska oblika se je večkrat menjala. Dne 5. maja 1950 sta se okrajna lovska sveta v M. Soboti in Lendavi preimenovala v Lovsko podzvezo M. Sobota in Lovsko podzvezo Lendava, 5. aprila 1952 pa se je prva preimenovala v Okrajno lovsko zvezo M. Sobota in 30. aprila istega leta se je druga priključila Okrajni lovski zvezi M. Sobota. V zvezi z novo upravno razdelitvijo Slovenije je bila 3. avgusta 1955 v Murski Soboti skupna

seja upravnih odborov OLZ M. Sobota in Ljutomer, na kateri sta se združili obe zvezi v novo OLZ M. Sobota, ki je zajemala področje vsega Pomurja.

Tako je tudi lovška organizacija izpričala pripravljenost, da doprinese svoj delež k vsestranskemu zblizanju prebivalstva obeh bregov Mure. Leta 1958 se je OLZ M. Sobota preimenovala v Lovsko zvezo (LZ) M. Sobota, že naslednje leto pa v LZ Pomurje. Leta 1967 so ustanovili v Ljutomeru LZ Ljutomer, ki povezuje lovske družine občine Ljutomer, leta 1968 pa v Gornji Radgoni LZ Gornja Radgona, ki povezuje lovske družine občine Gornja Radgona. Zato se je tega leta na občnem zboru LZ Pomurje preimenovala v LZ Prekmurje, ki povezuje danes 20 lovskih društin in 2 gojitveni lovišči v občinah Murska Sobota in Lendava z nad 600 člani.

Končno želim spregovoriti še o prireditvi za počastitev 50-letnice ustanovitve prve slovenske lovske organizacije v Prekmurju, Prekmurskega lovskega društva. V praznovanje zlatnega jubileja prekmurskega lovstva se je vključila tudi Lovska zveza Slovenije, ki nam je prav za to priložnost zaupala izvedbo letošnjega prvenstva v lovskem streljanju, po drugi strani pa prevzela pokroviteljstvo nad razvitjem prapora naše zveze. Dne 2. septembra letos bo svečana razširjena seja upravnega odbora zveze, nato otvoritev lovske razstave v razstavnem paviljonu arh. Novaka. Razstava bo odprta do 10. septembra. Poleg raznih trofej in drugih eskponatov bo na razstavi poseben oddelek, kjer bo prikazana ohranjena stara lovška dokumentacija. Sicer bo pa poudarek na varstvu divjadi in narave. Osrednja proslava v počastitev zlatnega jubileja bo v nedeljo, 3. septembra letos, imenovana »I. Prekmurski lovski tabor«. Na njem bodo poleg prekmurskih lovcev prisotni še predstavniki Lovske zveze Slovenije, Kinološke zveze Slovenije, pasemskih

organizacij, vseh lovskih zvez v Sloveniji, občinskih skupščin Murska Sobota in Lendava, družbenopolitičnih organizacij teh občin itd. Zvrstili naj bi se priložnostni govori, nastopili pevski zbor KUD »Štefan Kovač«, kvartet radia Murska Sobota, folklorna skupina iz Beltincev, zaslužnim lovcem bodo podeljena odlikovanja in priložnostna spominska priznanja. Končno naj bi tu razvili tudi prapor LZ Prekmurje. Po končani slavnosti bi se pričel veseli del praznovanja, za kar naj bi poskrbelo gostinsko podjetje »Zvezda«. Zvečer bi bil za zaključek osrednje proslave veličasten ognjemet. V soboto, 9. septembra, bo v Lendavi lovski piknik, povezan z lovskim streljanjem, kresovanjem itd.

V dneh 15., 16. in 17. septembra bo v lovišču »Fazan« v Beltincih vsestranska uporabnostna preizkušnja psov ptičarjev, na kateri bo podeljen naslov republiškega prvaka. V soboto zvečer, 16. septembra, bo v hotelu Zvezda debatni večer o zreji, šolanju in preizkušnjah psov ptičarjev. V soboto, 23. in v nedeljo, 24. septembra, bo na strelišču LZ Prekmurje v M. Soboti veliko nagradno tekmovanje v streljanju na umetne golobe. Vrednost nagrad je 10 000 dinarjev. V soboto zvečer, 23. septembra, bo v dvorani kina »Park« v Murski Soboti uprizoritev Finžgarjevega »Divjega lovca«, v soboto zvečer, 30. septembra, pa v isti dvorani predvajanje filmov iz lovskega življenja. Razne prireditve se bodo torej vrstile skozi ves september, kar zahteva od odbora za organizacijo proslave mnogo dela. Slovenski lovci in kinologi! Odzovite se našemu vabilu in udeležite se I. Prekmurskega lovskega tabora 3. septembra ter uporabnostne preizkušnje psov 15., 16. in 17. septembra! Sprejeti boste z nam lastno gostoljubnostjo! Prepričani smo, da se boste med nami dobro počutili. Dobrodošli v Prekmurju!

Bolezni divjadi v Sloveniji v obdobju 1965–1970

Janez Kozina

To poročilo temelji na pregledih poginule divjadi v Inštitutu za zoohigieno in patologijo divjih živali in je nadaljevanje prikaza o boleznih divjadi v Sloveniji, objavljenem v »Lovcu« 1966 in 1967. Preglede poginule divjadi financira Lovska zveza Slovenije iz lovskega sklada.

V našem inštitutu smo v omenjenem obdobju pregledali 947 kosov poginule ali uplenjene bolne divjadi. Material smo prejeli od terenskih sodelavcev širom po vsej Sloveniji. Lovci so pošiljali cela trupla ali pa le posamezne dele, predvsem notranje organe. Ves poslani material smo pregledali pato-anatomsko, pogosto tudi histološko in bakteriološko oziroma smo izvedli določene kemične analize ali biološki poizkus, da smo prišli do končne diagnoze. Opomniti moramo, da je bilo nekaj poslanega materiala neuporabnega za kakršnoli preiskave, ker se je iz raznih vzrokov predolgo zadržal na transportu ali pa je bil neprimerno embalaran.

Od posameznih vrst divjadi smo prejeli naslednje število kadavrov oziroma telesne dele:

Divjad	Pregledanih primerkov
poljski zajec	306
gams	298
fazan	123
srnjad	108
poljska jerebica	37
kotorna	21
jelenjad	15
lisica	12
divji prašič	11
medved	4
divji petelin, muflon, kozorog – po	3
ruševac, golob grivar, argal (sib. muflon) – po	1

Iz tabele je razvidno, da smo pregledali največ **poljskih zajcev**. Od skupno 306 smo jih 205 prejeli

iz lovišč, preostali pa so bili iz ČSSR uvoženi in so poginili med transportom ali takoj po njem. Pri transportiranih zajcih naj omenimo, da je večina poginila za posledicami šoka, oslabelosti in poškodb. Pri zajcih, poginulih v loviščih, izstopata predvsem dve obolenji. Prvo je zajčja kuga, drugo pa pseudotuberkuloza. Obe obolenji lahko štejemo za sezonski in sicer obe nastopata v hladnem in vlažnem letnem obdobju.

Iz grafikona A je razvidno, da zajčja kuga poleti močno upade, vendar ni meseca, ko bi ne bilo nobenega primera. Danes menimo, da ima prav to obolenje glavno vlogo pri selekciji zajcev, saj smo na podlagi številnih sekcij prepričani, da obolijo le slabotnejši individui in pa tisti, ki so še kako drugače oboleli (notranji zajedavci). Pseudotuberkuloza pa je sezonska bolezen v pravem pomenu besede. Na grafikonu vidimo, da se prvi primeri pojavijo šele v oktobru. Pozneje se število obolenj in poginov naglo dviga in doseže svoj višek decembra. Sledi hiter padec in po aprilu ni nobenega primera več do oktobra. Število primerov pseudotuberkuloze pa močno zaostaja za številom pogina zaradi zajčje kuge.

Pripomnim naj še to, da je pseudotuberkuloza lahko nevarna tudi človeku. Zato naj lovci najdenih poginulih zajcev ne odpirajo sami, temveč naj cele pošljejo na pregled.

Od drugih obolenj, ki smo jih ugotovili pri zajcih, naj omenim še notranje (črevesne in pljučne) zajedavce. Le redko je bila invazija tako močna, da je zajec poginil izključno zaradi parazitoze. Pač pa notranji zajedavci oslabe organizem do take mere, da postane žrtev drugih obolenj, predvsem zajčje kuge.

Stafilomikoz, ki je pred leti zavzemala pomembno mesto na seznamu zajčjih obolenj, še na-

dalje upada in smo v vseh petih letih zabeležili le 7 poginov zaradi te bolezni. O kužni in nalezljivi zajčji bolezni brucelozi, ki zajema le določen del Slovenije in ji kot zoonozi (to je bolezni, ki se lahko prenese tudi na človeka) že vrsto let posvečamo vso pozornost, pa vsako leto poročamo v samostojnem poročilu.

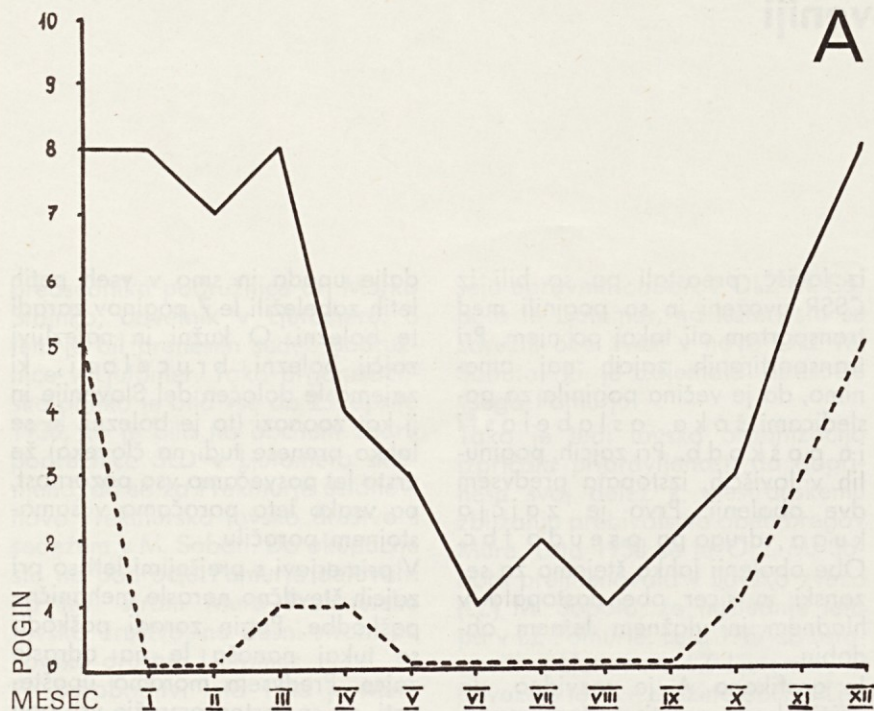
V primerjavi s prejšnjimi leti so pri zajcih številčno narasle mehanične poškodbe. Pogin zaradi poškodb se tukaj nanaša le na odrasle zajce. Predvsem moramo upoštevati, da se cestno omrežje vse bolj širi, da so nove ceste pogosto speljane prav po sredini lovišč in da je danes intenziven avtomobilski promet tam, kjer so pred leti vozile le vprege.

Če upoštevamo še dva faktorja – da večina voznikov povožene zajce pobere in zadrži ter da nimamo kontrole nad zajčki, ki postanejo žrtev poljedelske mehanizacije – potem lahko mirno rečemo, da prav poškodbe segajo v sam vrh izgub pri zajcih in to v poletnem obdobju, ko je poginov zaradi bolezni manj.

Na drugem mestu po številu pregledov so **gamsi**. To je razumljivo, saj je prav v tem obdobju našo gamsarijo hudo prizadela kužna gamsja slepota. O tej bolezni je bilo že veliko napisanega, zato je tukaj ne bi navedeno obravnaval. Ponovim naj le na kratko, da se je pojavila v letu 1968, ko je najhuje razsajala in je obolelo okrog 350 gamsov, potem pa naglo upadla in konec leta 1971 nismo zabeležili nobenega primera več.

Od drugih obolenj so na prvem mestu pljučnice, sledijo jim vnetja prebavil. Obe obolenji sta deloma klimatsko pogojeni in se tudi sezonsko med seboj ujemata.

Na grafikonu B vidimo, da imajo pljučnice dva viška. Prvi je januarja in februarja. To je obdobje z obilo snega, mraza in lakote,

Zajčja kuga (strnjena črta) in psevdotuberkuloza (pikčasta)

ki usodno prizadene po prsku oslabele gamse. V tem času je največ pljučnic, katere povzročajo mikroorganizmi in tudi največ vnetij prebavil zaradi uživanja zmrznjene krme. Drugi višek dosežejo pljučnice aprila. Tem pljučnicam so najpogostejše vzrok pljučni zajedavci, ki s prvimi pomladanskimi toplimi dnevi dobijo pogoje za svoje naglo razmnoževanje. Vidimo, da je število prebavnih motenj v tem času že manjše, saj hrana povečini ni več pod snegom. Z majem obe obolenji prenehata. Jeseni septembra (prvi sneg) se najprej pojavijo pljučnice, obolenja prebavil pa šele v decembru (prsk, zmrznjena krma). Po pogostnosti sledijo potem mehanične poškodbe, predvsem na glavi. V zimskih mesecih se je pojavila tudi papilomatoza ali kužna bradavičavost. Bolezen se ne pojavi vsako zimo in nastopa sedaj le posamično.

Pri **srnjadi** so zajedavske bolezni ne samo daleč najpomembnejše, temveč tudi edina skupina obolenj, ki se praktično odraža na staležu, saj na vsa druga obolenja odpade le 15 % pogina. Obe skupini notranjih zajedavcev (želodčno-črevesna in pljučna) prikazujemo skupno, saj v večini primerov tako tudi nastopata. Čeprav

je po številu več primerov obolenj s pljučnimi zajedavci, so želodčno-črevesni življenjsko usodnejši, ker ne delujejo le lokalno, temveč prizadenejo ves organizem, saj se hranijo s krvjo; žival pogine zaradi slabokrvnosti in hkratnega vnetja prebavil. (Grafikon C!)

Kljub temu, da ni meseca v letu, ko bi ne bilo poginov zaradi omenjenih zajedavcev, pa ima to obolenje svoj višek v maju, juniju in juliju. To so topli meseci, v maju je obilo padavin, junija in julija pa v bujni paši obilo vlage (rosa), kar pogojuje nemoten razvoj ličink zajedavcev iz jajčec, ki pridejo na tla z iztrebki. Vseeno pa bi bile izgube bistveno manjše, če bi bil stalež na določenih območjih manjši oziroma ustrezen. Do številnih poginov prihaja le na preobremenjenih pašnih površinah. Če bi bili lovci pri odstrelu srn in mladičev tako vztrajni kakor pri srnjakih, potem bi bile izgube mnogo manjše. V mnogih loviščih plana odstrela srn in mladičev ne izpolnijo iz dveh vzrokov; nekaterim lovcom se ta divjad smili (raje vidiijo, da spomladi poginja), drugim pa se enostavno ne ljubi, ker je s tem le delo, ni pa trofeje. Če upoštevamo današnjo visoko odkupno ceno divjačine, potem so

prav tu velike ekonomske izgube. Od drugih obolenj srnjadi smo šestkrat ugotovili metljivost jeter, prav tako šestkrat zlome, raztrgnine in ugrize. Trikrat smo ugotovili srčno kap in to pri izredno starih živalih. V treh primerih smo diagnosticirali slepoto. V enem primeru je bila prirojena, v dveh pa posledica vnetnega procesa. Ta obolenja pa nimajo ničesar skupnega s kužno gamsjo slepoto.

V enem primeru smo ugotovili gljivično obolenje pljuč in prav tako en primer kožnega obolenja. Nosni zolji (napačno imenovani obadi) so bili vzrok pogina v dveh primerih.

Fazanov smo pregledali 123, 54 iz fazanerij, 69 pa iz lovišč. Poglejmo si najprej situacijo na fazanerijah: Na prvem mestu so bile pljučnice (26 %), 90 % pljučnic je bilo v maju in juniju, vzrok so bili topli dnevi in mrzle noči, nevihte ter določene napake v tehnologiji reje. Manj je bilo pogina zaradi singamoz in kokcidioze. Zahvala gre vsekakor novjšim farmakološkim preparatom v umetni krmi. Še vedno so aktualni pogini zaradi prebavnih motenj in vnetij črevesja. V zimskem času se pojavlja pogin v matičnih jatah zaradi deficitarne hrane, pretirane zamaščenosti in posledičnimi mastnimi degeneracijami jeter in ledvic. V dveh primerih smo ugotovili tuberkulozo (kokošji tip).

V loviščih sta na prvem mestu in to pri umetno vzgojenih mladih fazanov obe najvažnejši zajedavski bolezni fazanov – singamoz (14 primerov) in kokcidioza (11 primerov).

Praktično so vsi ti pogini v avgustu, ko so fazančki izpuščeni v naravo. Torej gre za dodaten šok, ko je fazan naenkrat prepuščen sam sebi, ne zna si še dobro iskati hrano in je slabo operjen. Vse to ga tako oslabi, da pogine tudi zaradi manjšega števila zajedavcev. Pri

fazanih, izvaljenih v naravi, teh obolenj praktično ni. Takoj za zajedavskimi boleznimi so mehanske poškodbe (9 primerov). Predvsem gre za udarce, ko se fazani zaletijo v žice, vejevje ali druge ovire. Teh poškodb je največ v oktobru, saj so takrat fazanska lovišča najbolj vznemirjena (lov) in so fazani pogosto prisiljeni leteti tudi v mraku brez zadostne orientacije.

V aprilu nastopajo pljučnice in druga obolenja dihal, katera smo diagnosticirali v skupno 10 primerih. 5 fazanov je poginilo zaradi obolenja črevesja, ugotovili pa smo še po 1 primer pogina zaradi shiranosti, varirole in aspergiloze pljuč.

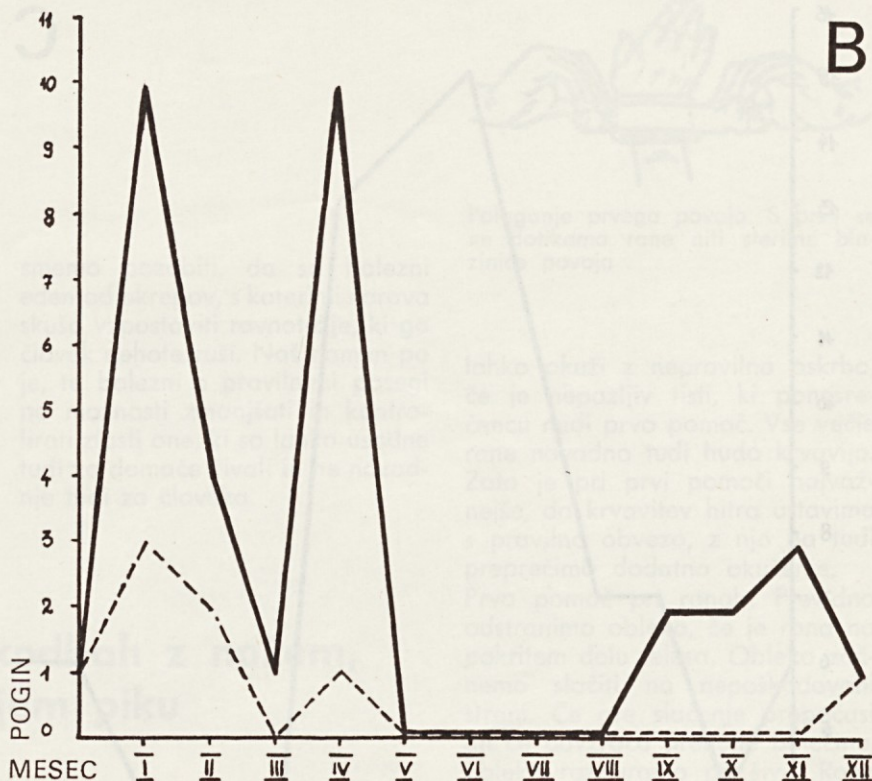
Prehod fazanov iz fazanerije v naravo lahko štejemo za obdobje z dokajšnjimi izgubami. Za fazane, živeče v naravi, pa sta pomembni dve periodi: pomladanska s pljučnimi obolenji in izgube pri valjenju ter vodenju kebčkov ter jesenska, z obilo poškodb in ne tako majhnim številom obstreljenih in nepoiskanih fazanov.

Jelenjadi smo prejeli petnajst primerkov, vedno le posamezne dele ali organe, kar je za to vrsto divjadi razumljivo. Večinoma ni šlo za pogin, temveč so lovci šele po uplenitvi opazili nenormalne spremembe in nam tiste dele poslali v pregled.

Pri jelenjadi so še vedno na prvem mestu telesne poškodbe. Predvsem gre za zlome nog, povzročene pri begu ali padcu in večkrat tudi za posledice strelnih ran. Vendar žival navadno zato ne pogine, če le ni rana prevelika ali preblizu trupa.

Od preostalih primerov smo enkrat ugotovili krvavo vnetje črevesja, enkrat močnejšo zajedavsko pljučnico in enkrat hipodermozo, ki pa ni bila življenjskega pomena.

Zabeležili smo tudi redek primer, kot je pogin košute pri porodu. Vzrok je bil v legi tele-

Gamsje pljučnice (strnjena črta) in vnetja prebavil (pikčasta)

ta, s spodvitimi nogami. Košuta se je dolgo mučila in je končno od izčrpanosti in notranje zastrupitve poginila.

Torej tudi podatki teh petih let potrjujejo znano dejstvo, da je jelenjad izredno zdrava in prilagojena vrsta, ki je sposobna preživeti tudi hujše poškodbe, medtem ko so pogini redki.

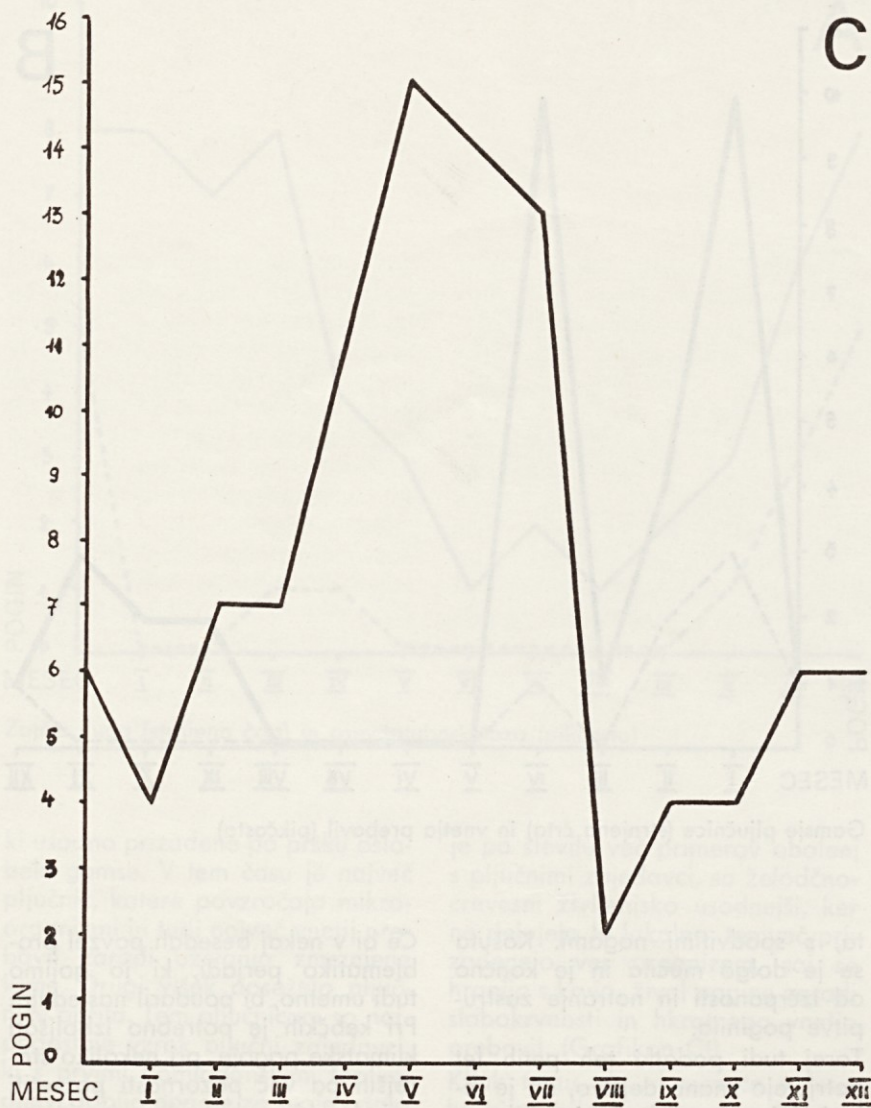
Poljske jerebice smo skoraj izključno prejeli iz umetne reje. Na prvem mestu so vnetja pluć in prebavil pri kebčkih. Tesno jim sledijo mehanske poškodbe. V večini primerov pride do poškodbe glave in s tem življenjsko važnih centrov ali pa do poškodbe jeter, ki ji sledi notranja izkrvavitve. Od zajedavskih obolenj prednjači kapilarioza, za jerebice izredno usodna, borba proti njej je pa težja kakor proti drugim parazitom.

Kotorne, ki smo jih prejeli na pregled 21, so bile vse iz umetne gojitve. Na prvem mestu so izgube pri kebčkih v juniju in juliju zaradi podhladitve in pljučnic (11 primerov). Sledijo zajedavske bolezni (singamozain kokcidioza) ter poškodbe.

Če bi v nekaj besedah povzel problematiko perjadi, ki jo gojimo tudi umetno, bi poudaril naslednje: Pri kebčkih je potrebno izboljšati klimatske pogoje, pri nekoliko starejših pa več pozornosti posvetiti zajedavskim obolenjem (zreja na mrežah). V zimskem času je treba matičnim jatam zagotoviti optimalno uravnotežen obrok, zlasti ne sme manjkati beljakovin.

Od 11 pregledanih **divjih prašičev** jih je 6 poginilo zaradi zajedavskih pljučnic, v enem primeru smo ugotovili zlom nosnih kosti (svinja je bila uplenjena) in v enem primeru močno trakuljavost. Pregledi mesa na trihinozo so bili v tem obdobju negativni. Pljučnice so se pojavljale v oborah, kar je razumljivo, če upoštevamo veliko število živali v njih.

Divji petelin. Dve kuri sta poginili za posledicami notranjih poškodb, najbrž pri letu. Verjetno je vzrok za to dokaj težko telo in vznemirjenje v lovišču. Tretji primer je bil petelin, ki je poginil zaradi močne zajedavske invazije s kapilarijami in kokcidijami.

Zajedavske bolezni srnjadi

Divjih petelinov smo prejeli premalo, da bi lahko podali utemeljeno sliko obolenj za to obdobje, vendar menim, da bolezni niso odločilnega pomena za padec stalaža te vrste divjadi v zadnjih letih. Pregledali smo tudi 12 lisic, večinoma uplenjenih. V štirih primerih smo ugotovili masovno traku-ljavost in posledično vnetje črevesja, dvakrat smo diagnosticirali garjavost, enkrat pa kožno obolenje, ki je bilo zelo podobno garjam (mesta brez dlake, kraste po koži), vendar ni šlo za zajedavsko obolenje. Enkrat je bil postavljen in pozneje izključen sum stekline. Ostali primeri so bili nepomembni oziroma negativni.

Ruševca smo prejeli le enega. Diag-

nosticirali smo vnetje prebavil, ki pa ni bilo zajedavskega izvora, temveč organskega.

Vsi štirje **medvedi**, ki smo jih pregledali, so bili uplenjeni. Pri vseh smo izvršili pregled mesa na trihine in v vseh primerih je bil izvid negativen.

Od treh prejetih **muflonov** sta bila dva odrasla in en mladič. Oba odrasla sta poginila nekaj dni po transportu. Eden zaradi oslabelosti srca, drugi pa zaradi močnega vnetja prebavil in posledične notranje zastrupitve. Tretji muflon-jagnje je poginil v obori zaradi močne zajedavske pljučnice.

V tem obdobju smo prejeli tudi tri **sibirske kozoroge** iz obore. Dva sta poginila zaradi okužbe z no-

tranjimi zajedavci, pri eni kozi pa je prišlo do abortusa, infekcije rodil in trebušne vodenice, čemur je sledil pogin.

Tudi za **argalsko ovco** je bila usodna močna zajedavska pljučnica.

Pri poginulem **golobu grivarju** nam ni uspelo postaviti diagnoze.

Za sklep naj napišem še nekaj besed o zastrupitvah s kemikalijami.

Vse živali niso enako dovzetne oziroma odporne za določene strupe. Razlike so tako med vrstami kakor tudi med individi iste vrste. Vsekakor pa je poglobitnega pomena kraj in način življenja posamezne vrste. Z agrokemičnimi sredstvi ima najtesnejši stik vsekakor poljska divjad. Prednjačijo jerebice in fazani, ki se hranijo s številnimi insekti in semeni. Sledi jim poljski zajec. Vendar ne smemo zanemariti srnjadi, katere določen del stalno živi na obdelanih površinah. Pri srnjadi ne pride običajno do pogina, vendar se bodo sčasoma lahko pokazala določena obolenja kot posledica minimalnih doz kemičnih sredstev, ki jih divjad uživa skozi več let.

Končno tudi jelenjad in divji prašiči poleti in jeseni ponekod redno izstopajo na nočno pašo na podobno obdelane površine. Druga oblika zastrupitev nastopa v okolici kemičnih in drugih tovarn ter rudnikov težkih kovin. Sicer so to ozko lokalna področja, vendar nam mora biti poginjanje divjadi v teh predelih vsaj opozorilo, da tod živi tudi človek. Naloga vseh lovcev-varuhov narave je: boj proti uničevanju favne s kemikalijami.

Dokazovanje pogina zaradi zastrupitve z agrokemičnimi sredstvi, ki danes večinoma temelje na kompliciranih organskih spojinah, je vse prej kot lahko in ceneno delo. Prav v teh primerih se moramo velikokrat opreti na izčrpen opis, ki nam ga pošljejo lovci, in poznavanje situacije na terenu.

Vsekakor lahko pričakujemo konstanten porast pogina zaradi zastupitve, vendar za sedaj skupno ne presega 1–2% vseh poginov. S tem nočem trditi, da to področje varstva divjadi lahko zanemarimo, temveč da so pglavitni vzroki izgub še vedno druge, predvsem v nepravilni gojitvi divjadi. Ne

smemo pozabiti, da so bolezni eden od ukrepov, s katerimi narava skuša vzpostaviti ravnotežje, ki ga človek nehoti ruši. Naš namen pa je, te bolezni s pravnimi posegi po možnosti zmanjšati in kontrolirati zlasti one, ki so lahko usodne tudi za domače živali in ne nazadnje tudi za človeka.

Prva pomoč pri poškodbah z nožem, ugrizih živali in kačjem piku

Dr. Ivan Kalinšek

Pri mehanični poškodbi kože in telesnih tkiv pod njo z nožem ali drugim ostrim predmetom nastanejo rane različnih oblik in obsega. Najpogostejše pa so vreznine in vbodline.

Vbodline in vreznine. Med poškodbami z nožem so vreznine pogostejše in navadno bolj površinske, z obilo krvi, vendar niso tako nevarne kot vbodline. Vbodline namreč lahko segajo zelo globoko, da so prizadeti živci, žile ali celo notranji telesni organi. Pri globokih vbodlinah v telo so najčešče prizadeti: srce, pljuča, večje žile, jetra, črevo itd. S pravilno vestno prvo pomočjo in hitrim pravnim prevozom v bolnišnico bomo tudi take poškodovance lahko ohranili pri življenju. Med laiki zmotno prepričanje, da je na primer vsaka vbodlina v srce smrtna, ne drži. Arhivi kirurških oddelkov povedo, da je bil marsikateri poškodovanec z vbodom v srce s pravilno prvo pomočjo in hitrim operativnim posegom še rešen.

Pri presojanju nevarnosti vbodlin moramo biti zelo previdni, kajti prav pri globokih vbodlinah je često rana majhna in komaj kaj ali celo nič ne krvavi, kar pa še

ne pomeni, da vbodlina ni nevarna. Prav lahko gre za potuhnjeno življenjsko nevarno notranjo krvavitev.

Lovec se pri svojem opraviu kaj lahko poškoduje z nožem. Na primer pri usmrtilvi ranjene živali, pri iztrebljanju ali izkoženju plena itd. Zelo nevarne vbodline lahko nastanejo tudi zaradi nepravilnega nošenja noža. Če nekdo npr. nosi odprt nož v žepu ali obešen na pasu spredaj in se nenadoma sunkovito skloni, se mu lahko zadere v zgornji del stegna ali v dimlje. Vbodline v zgornji del stegna ali dimlje so zelo nevarne, ker lahko zaradi poškodovane stegenske arterije poškodovanec v nekaj minutah izkrvavi in umre. Velike žile v dimljah so često tudi cilj vboda pri pretepu. Znana je posebna taktika izkušenih pretepačev, da se namreč napadalec z odprtim nožem v hlačnem žepu nasloni na napadenega in ga – ne da bi sploh izvelkel roko iz žepa – zabode skozi obleko v dimlje, v velike žile nad stegnom. Te vbodline so navadno majhne, povzroče pa lahko smrtonosno krvavitev.

Rane so nevarne zaradi okužbe in zaradi krvavitve. Vsaka rana se že nekoliko okuži s predmetom, ki je rano prizadejal. Dodatno pa se

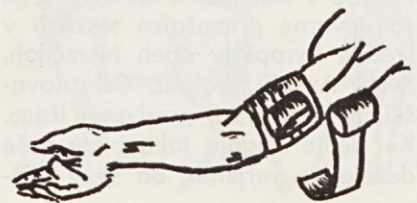
Polaganje prvega povoja. S prsti se ne dotikamo rane niti sterilne blazinice povoja

lahko okuži z nepravilno oskrbo, če je nepazljiv tisti, ki ponesrečencu nudi prvo pomoč. Vse večje rane navadno tudi hudo krvavijo. Zato je pri prvi pomoči najvažnejše, da krvavitev hitro ustavimo s pravilno obvezo, z njo pa tudi preprečimo dodatno okuženje.

Prva pomoč pri ranah: Previdno odstranimo obleko, če je rana na pokitem delu telesa. Obleko začnemo slačiti na nepoškodovani strani. Če gre slačenje prepočasi ali če povzroča prehude bolečine, obleko razparamo po šivu. Rane se ne smemo dotikati s prsti ali s čem drugim. Zaustavimo krvavitev! Po jakosti in vrsti krvavenja presodimo nevarnost, ki preti poškodovancu. Če je kri temno rdeča in teče iz rane počasi, je znak, da so poškodovane vene (žile dovodnice). V tem primeru bomo kri ustavili že s tem, da rano povijemo s sterilnim prvim povojem, ki ga nekoliko pritegnemo.

Nevarnejša je krvavitev, če je kri svetlo rdeča in brizga iz rane sunkovito v ritmu srčnega utripa. To je znak za poškodbo arterije (žile odvodnice). Brez pravilne prve pomoči je taka krvavitev lahko smrtna. Krvavitev iz arterije bomo zaustavili s posebno tako imenovano kompresijsko obvezo: čez prvi povoj, s katerim pokrijemo rano, položimo trdo zviti povoj in

Kompresijska obveza pri rani na nadlahti. Če pritegnjeni prvi povoj ni ustavil krvavitve, položimo na mesto krvavenja zviti povoj in ga z obvezo trdo pritegnemo na rano. Prvotni prvi povoj ostane na rani in ga ne snemamo

močno pritegnemo obvezo. Čim močnejša je krvavitev, tem krepkeje moramo zategniti kompresijsko obvezo. S tem stisnemo krvavečo žilo in krvavitev bo prenehala. Ud nato še dvignemo in podložimo, da se krvavitev ne ponovi.

Pri globokih vbodlinah v prsni koš, trebuh ali glavo nudimo prvo pomoč enako kot pri strelinah v te predele (opisano v Lovcu št. 7/1971). Ko nudimo prvo pomoč, ne smemo ran izpirati niti z vodo niti s kako drugo tekočino ali razkužilom (izjema so ugriznine, kot bomo videli kasneje). Tudi ne smemo ran mazati z mazili ali posipati s praški. Prav tako ne smemo iz ran ničesar odstranjevati (tujkov, strjene krvi itd.). Le pravilno jo obvežemo in poškodovanca prepeljemo k zdravniku.

Posebno važno je, da pri nudenju prve pomoči npr. ne odstranjujemo iz vbodline noža ali drugega ostrega predmeta, če je ostal zadrt v telo. Zasajen nož v telo namreč včasih zatiska, maši poškodovano večjo žilo, in če ga izvlečemo, lahko nastane nenadna, huda, smrtna krvavitev. Zato v telo zadržite tujke, ki mole iz rane (nož, žebelj, šilast količek, veja itd.), ne odstranjujemo! Vse skupaj sterilno pokrijemo in obvežemo ter poškodovanca prepeljemo v bolnišnico, kjer bodo tujke operativno odstranili. Dokončna oskrba vseh hujših poškodb z nožem, še posebno vbodlin, je stvar zdravnika.

Ugriz. Vsak ugriz živali je nevaren predvsem zato, ker nas žival lahko okuži z najrazličnejšimi bolezenskimi klicami. Posebno so nevarni ugrizi zaradi možnosti okužbe s steklino. V zadnjih letih so nevarne prenašalke stekline v srednji Evropi (v obeh Nemčijah, Švici, Avstriji, Poljski, Čehoslovaški in Madžarski) predvsem lisice. Ker se to dogaja tako blizu naše dežele, je verjetno, da se v bliž-

nji prihodnosti steklina pojavi tudi pri nas. Lovci moramo biti zato še posebno oprezni.

Okužba s steklino se na človeka praviloma prenese z ugrizom bolne živali. Lahko pa se človek okuži tudi ob mrtvi živali, če mu npr. pride na roko njena slina ali seč in ima na roki kako manjšo, lahko tudi očem nevidno ranico ali prasko. To bi se kaj lahko zgodilo pri nošnji ali odiranju uplenjene lisice. Ker ne moremo z gotovostjo vedeti, če je bila uplenjena lisica okužena ali ne, je najbolje vsako lisico odirati z zaščitnimi rokami, to je z nataknenimi gumijastimi rokavicami.

S steklino nas lahko okuži tudi pes ali mačka. Zato moramo biti pri vseh ugrizih zelo previdni ter vsakega poškodovanca po nudenju prvi pomoči obvezno peljati k zdravniku, čeprav je ranica še tako majhna. Če se okuženi s steklino ne zdravi, je izid bolezni vedno smrten. Zato je na mestu stroga previdnost pri vseh ugrizih. Kakšni so znaki okužbe s steklino in potek bolezni, je opisano v LOVCU št. 6 1971 in št. 4 1972.

Prva pomoč pri ugrizih živali: Pustimo, da rana od ugriza nekaj časa krvavi, zato da bi kri izplavila povzročitelje. Da bi virus uničili in odplavili, rano tudi temeljito izmijemo z milnico, detergentom ali kakim dezinfekcijskim sredstvom (zefirol, asepsol itd.). Nato jo izperemo še s čisto vodo in premažemo z jodovo tinkturo, če jo imamo pri roki. Prva pomoč pri ugrizih živali je torej nasprotna od prve pomoči pri drugačnih ranah. Kar je pri prvi pomoči pri drugih ranah prepovedano (pustiti, da kri nekaj časa izteka, izpirati rane, mazati jih z jodovo tinkturo), moramo obvezno storiti pri ugrizih živali. Ugriznino nato sterilno obvežemo s prvim povojem in poškodovanca odpeljemo k zdravniku, ki bo po potrebi odredil zdravljenje s serumom proti steklini.

Kačji pik. V gozdu, na polju, v gorah se primeri, da nas piči strupena kača. Gadov, modrasov pik je vedno zelo razburljiv dogodek, ki pičenega in prisotne nemalo prestraši. Vendar, če hitro in pravilno ukrepamo, pičenemu v naših krajih ne grozi smrtna nevarnost.

Prva pomoč pri kačjem piku: Pičeni naj se takoj uleže in miruje. Z brezglavim tekanjem bi le pospešil kroženje strupa po telesu. Pičeni ud nato takoj prevezemo med mestom pika (dve malo opazni, komaj kaj krvaveči vzporedni vbodni ranici) in srcem z ruto, pasom, robcem ali podobnim. Preveza naj bo le toliko tesna, da zaustavi odtok krvi iz uda proti srcu. Dotoka krvi v ud pa ne sme ovirati. Ud od preveze navzdol ne sme pobledeti in utrip žile (pulz) se mora še otipati. Ud postopoma postane zaradi zastoja krvi višnjeve, to je znak, da je preveza ravno prav tesna in onemogoča, da bi se strup iz pičenega dela širil po telesu.

Ko smo napravili prevezo pičenega uda, v plamenu razkužimo kako rezilce (nož, britvico) in z njim napravimo na mestu pika skozi kožo dva po 2 cm dolga reza. Reza naj se križata in segata v podkožje, da s krvjo lahko izteka tudi strup. To še pospešimo z rahlim pritiskanjem ob ranici. Če je mogoče, na rano položimo še obkladek z močno raztopino kuhinjske soli. Rano nato sterilno pokrijemo oziroma obvežemo s prvim povojem in poskrbimo, da prizadeti ud miruje. Pičenega, ki sam ne sme hoditi, nato čimprej prepeljemo ali prenesemo k zdravniku, da dobi injekcijo seruma proti kačjemu piku. Če je žejen, mu lahko dajemo kave ali čaja. Ne dajajmo mu pa alkohola, ki proti kačjemu piku ne pomaga, kot nekateri zmotno mislijo, ampak celo škoduje, ker razširja žilice in s tem pospešuje kroženje strupa po telesu!

Gams v Gorskem kotarju

Foto ing. A. Frković

Gams – stalna divjad Gorskega kotarja

Ing. Alojzije Frković

Povod za pisanje tega sestavka mi je dala navedba v Slovenskem lovskem priročniku, da so na Velebitu gamsi, kar pa ni povsem točno. Z Velebita je gams zginil leta 1908, in od tedaj je Gorski kotar edino naravno bivališče te divjadi na Hrvaškem.

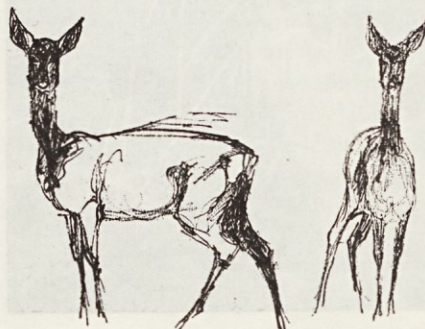
Težko je ugotoviti, če ima sedanja populacija kakšno zvezo s prostimi gamsi tega področja, ali pa je neposredni potomec gamsov iz Slovenije v začetku XX. stol. Dejstvo pa je, da je bilo v preteklosti v Gorskem kotarju te divjadi več kakor danes. O tem nam jasno govore fevdalne obveznosti v urbarjih. Kmetje so bili v Gorskem kotarju dolžni dajati pomoč zemljiški gospodi tudi pri lovu na gamse. O gamsih v Gorskem kotarju pričajo tudi mnoga krajevna in geografska imena. V potopisnem delu »Gorski kotar« (Zagreb, 1902) se D. Hirc spominja, da so

v 500 m globoki jami »Hajdova hiša« konec preteklega stoletja našli gamsove kosti, s čimer je dokazano, da je prej tudi v okolici Broda na Kolpi živel gams.

V štirih obstoječih naravnih gamskih predelih v Gorskem kotarju – Velika in Mala Belica nad Kolpo, nacionalni park Risnjak, Hrvatski Snežnik in Pakleno–Mudni dol nad Grobniškim poljem – živi danes okoli 100 gamsov. V razmerju z določeno gospodarsko kapaciteto (350 glav) je to ena najslabše zastopanih vrst velike divjadi v Gorskem kotarju. V sorazmerju z majhnim številom gamsov je tudi majhen odstrel. Računajo, da je bilo od druge svetovne vojne do sedaj uplenjenih okoli 90 gamsov ali poprečno 4 živali letno. Glavni odstrel je na širšem področju Hrvatskega Snežnika ter Male Belice, od koder so tudi najmočnejši rogļji. Populacijo gamsov v Mali

Belici, lovišče »Risnjak«, so osvežili s 6 gamsi iz Kamniške Bistrice. Tri najmočnejše trofeje kozlov iz Gorskega kotarja so bile ocenjene s 114,10 točke (Torino 1971), 109,40 (Düsseldorf 1954) in 107,50 (Torino 1971).

Zaradi popolnosti velja še navesti, da v najnovejšem času poskušajo ponovno naseliti gamse v nekdanja njihova stanišča na Velebitu. Leta 1956 je bila osnovana manjša gamsja kolonija v gospodarskem lovišču »Južni Velebit« in 1970 tudi v Biokovu. O usodi teh gamsov je za enkrat težko reči kaj določnega.

Čapljica, mala bobnarica (*Ixobrychus minutus*)

Prof. Ivo Božič

V naslednjih vrsticah bi se zadržal pri čapljah, ki so stalne oziroma občasne naše gostje, še posebej pri mali bobnarici. Katere vrste čapelj lahko vidimo pri nas?

Sivo čapljo (*Ardea cinerea*), rjavo čapljo (*Ardea purpurea*), veliko belo čapljo (*Casmerodius albus*), malo belo čapljo (*Egretta garzetta*), čopasto čapljo (*Ardeola ralloides*), ponočno čapljo, kvakača (*Nycticorax nycticorax*), veliko bobnarico (*Botaurus stellaris*), čapljico ali malo bobnarico (*Ixobrychus minutus*).

V madžarskih močvirjih, barjih živi še kravja čaplja (*Ardeola ibis*), ki je baje tudi na Balkanu. Vendar je v Sloveniji še nismo ugotovili. Omenim naj še severnoameriško bobnarico (*Botaurus lentiginosus*), ki jo je videti tudi v Islandiji, Veliki Britaniji, Španiji in na Danskem. To je torej skromen spisek čapelj Evrope. Razen zadnje, vse gnezde v Evropi. Vseh čapelj je kar 64 vrst, torej je Evropa glede čapelj kaj skromna.

Vse čaplje so prebivalke močvirij, barij. Za vse je značilno, da neslišno in previdno hodijo med

trstjem in ko zaznajo kaj užitnega, obstanejo ter zgrabijo z dolgim kljunom. Vrat ima obliko črke S, ki se zaradi ustrezno razvitega ogrodja in vratnega mišičja bliskovito sproži. Pogosto čaplje ulove večjo ribo, kot jo lahko pogoltnemo; mala bobnarica pogoltna celo 12 cm veliko ribo. Čaplje ribičem niso prav nič priljubljene. Imajo dolge noge in so dobre letalke. Samci in samice so enaki, mala bobnarica pa je izjema. Oglašajo se s hripavim, krakajočim rezkim in prodornim glasom, kar je sploh značilno za močvirske ptice. Čaplje pred sovražnikom zlete, a bobnarici se postavita v značilno držo. Mala bobnarica se oprime trsta in je videti kot kak poganjek. Če veter zamaje trstje, se tudi ona zamaje. Bobnarici imata odlično varovalno barvo in ko zavzameta značilno pokončno držo, ju je zelo težko opaziti.

Čapljica, mala bobnarica (*Ixobrychus minutus*) je naša najmanjša predstavica čapelj. Pri nas je splošno razširjena. Septembra se seli v osrednjo in južno Afriko, aprila in maja pa se spet vrne k nam. Dolga je okrog 36 cm, pri čemer odpade dobre 4 cm na kljun. Mimogrede naj povem, da so čaplje nevarne, če so ranjene, kajti s kljunom sekajo na vse strani, zlasti »imajo piko« na oči. Po temenu, zatilju, vratu in hrbtu je samec zelenkasto-črno-svetlikajoče se barve. Peruti in spodnja stran so svetle rumeno-rjave barve. Rep je temne barve, po prsih pa se vlečejo temne vzdolžne proge. Oči so rumene kakor tudi kljun, ki pa je ob ženitvi na korenu rdeč. Samica je zgoraj temno-rjavo progasta, spodaj rjavo-rumeno lisasta. Noge, s katerimi se čapljica trdno oprije trstja, so zelenkaste. Pri samici je vzdolžna progavost izrazitejša. Mala bobnarica je zelo spreten plezalec, dober tekalec in letalec. Ker leta tik nad vodo, lahko sklepamo, da lovi tudi v letu. Nerada zleti in še takrat se le malo dvig-

ne. Je zelo skrivnostna in jo je težko videti, zato niti ne vemo mnogo o njej. Ob vznemirjenju, razburjenju, radovednosti potrepsava z repom.

Samec, ki se oglašja kakor žaba, ostro »zariše« meje svojega revirja. Da je zaseden, naznanja s svojim oglašanjem. Zanimivo je, da samec začne znašati gnezdo, ki ga pa dokonča samica; samec ji pri naša le gradivo. Mala bobnarica je do sovrstnic bolj strpna kot velika bobnarica in tako včasih žive čapljice celo v manjših kolonijah. Mala bobnarica si naredi gnezdo v trstju, šašu, vedno 10 do 50 cm nad vodno gladino oziroma nad vlažno zemljo. To zato, ker je vlaga potrebna za normalen razvoj zametka. Kdor se bavi z rejo fazanov, ve, da je jajca pri valjenju treba poškopiti z vodo. Gnezdo je stožčaste oblike, s konico obrnjeno navzdol. Zgrajeno je iz suhih bilk, vejic ločja in trstja ter znotraj obloženo z drobnejšimi vejicami in drugim. Znese 4 do 9 jajc, a največkrat 5 ali 6. Jajčeca so bela ali bela z zelenkastim neblestečim nadihom. Poprečna velikost jajčeca je 35 : 26 mm. Samec in samica valita izmenoma; po 16–17 dneh se izvale mladiči, ki po 10 dneh že spretno plezajo po trstju in se ob nevarnosti že tudi postavijo v značilno pokončno držo. Sploh je pri bobnaricah opaziti, da se nagonsko zelo »zanašajo« na svojo varovalno barvo in pokončno držo. Mladiči so po barvi podobni samici, le da so še temnejši in še bolj lisasti. Navadna mala bobnarica gnezdi le enkrat letno, izjemoma dvakrat. Omenim naj tudi, da živi v Ameriki od Kanade do Južne Brazilije ameriška mala bobnarica, ki je naši zelo podobna. V živalskem svetu je kaj pogost pojav, da na raznih delih sveta žive vrste, ki so si zelo podobne.

Sam sem že imel priložnost opazovati malo bobnarico v zamočvirjenem predelu pri kraju Sava ob

Čapljica ali mala bobnarica

Foto I. Božič

Savi. Samec je prav vztrajno lovil po močvirju in se redno vračal na eno in isto mesto, iz česar sem sklepal, da je hranil mladiče. Kakor vemo, skrbita za mladiče samec in samica. Samček je nepremično stal na trstu in ob priložnosti čavnil po ribici, žuželki. Ko je opazil, da ga gledam, je takoj zavzel svojo značilno pokončno držo. Kar na smeh mi je šlo, ko sem ga tako gledal. Obrnil sem se stran in že se je obnašal bolj

sproščeno. Nekajkrat sem ga tako »izzval«, ker me je zanimalo, kako bo reagiral. Vedno enako. Nazadnje sem ga pustil, da je zopet nemoteno lovil.

Spregovoril sem o mali bobnarici, ker se lovec v močvirnem svetu večkrat sreča z njo in ne ve, kaj ima pred seboj. Po zakonu o lovstvu so v Sloveniji vse čaplje – razen sive – vse leto zaščitene. Lov na sivo čapljo pa je dovoljen od 1. avgusta do konca februarja.

valjano... Prašiči so se hodili v mlako hladit in preganjat nadležne muhe in komarje, predvsem se pa gostit s sladkimi gorjanskimi češnjami.

»Dober pogled in ravne cevi – ob treh zjutraj pa na svidenje!« mi je Jože stisnil roko in odšel kake pol ure naprej na svoje čakališče. Po dokaj nerodni lestvi sem zlezal na prežo, nameščeno kakih pet metrov visoko v vejah krevljastega gabra, ki se je sklanjal nad mlakužo. Na nekaj deskah sem razmestil vso svojo opravo in opremo; da okovani čevlji ne bi zaropotali, sem se sezul, in da bi bil dovolj gibčen, sem slekel še suknjič, puško pa naslonil ob sedež.

Na Gorjance je legal večer, topla poletna noč. Nad menoj so se zganile veje; polhi so se gostili s češnjami in kihali. Po dolini je brnel avtomobil in v pobočju je bokal srnjak. Nemiren uvod je zaključila uharica. Njeno ukanje je pognalo strah hudičevi živinici v sive kožuške, da so na mah prenehale padati pečke na mojo glavo.

Potem brezkraina tišina...

Pardon, ni res! V goščavi rahel šum, ko da gre zajec na pašo. Toda tudi prašiči znajo hoditi tiho, oprezno kakor v copatah. Ah, kje neki, prašiči že ne, saj je še pre zgodaj, pa luna tudi še ni vzšla. Gledam desno, gledam levo – tišina in črna noč. V goščavi pa – resk! ko da je dedec stopil na suho vejo. – Hudiča, nazadnje so pa res prašiči! Začutil sem butanje krvi v sencih in srce mi je lezlo v grlo. Pogoltnil sem, ko da bi

Na mah konec lovske mrzlice

Francè Cvenkel

(Tale zgodbo sem 25. januarja 1970 povedal po ljubljanskem radiu. Na željo več poslušalcev, da naj jo z objavo v Lovcu otmem pozabi, po daljšem času ustrezam njihovi želji.)

Kako sem merjascu odstrelil zob in kako sva s Tonetom s tremi streli v istem hipu prevrnila svinjo, sem nekoč že povedal in napisal. Zato je na vrsti tretja zgodba o divjih prašičih. Res, da to ni doživljal iz mrzlih zimskih dni. Sicer pa lov na prašiče ni zanimiv samo pozimi, ko mi je nekajkrat na stojišču od napetosti in mraza smrkelj zmrznil pod nosom, ampak tudi v poletnih nočeh. Tudi poleti te lahko stresa – ne mrz, pač pa lovska mrzlica...

Če me zdajle posluša moj zvesti lovski tovariš Jože Rakoše, ki mi je bil tedaj vodnik na lovu po Gorjancih, bo najbrž na koncu mojega pripovedovanja začudeno skomignil z rameni, češ, a tako, šele po tolikih letih je stegnil jezik...

Pred gozdarsko kočjo sva se ustavila. Bilo mi je vroče, da sem skoraj pene tiščal, saj je bil soparen dan in Jože me je v največji vročini prignil iz doline v Opotovo goro – v revir, ki se piše

z veliko – Polom. Videl je, da sem zdelan do kraja, zato je svojemu podrejenemu ukazal počitek.

Ko sem se zbudil in zlezal s postelje, je sonce viselo že nizko. Tovariš je stal ob pečici, iz lonca pa je imenitno dišalo.

»Poljši golaž bo za malico in večerjo hkrati. Mimogrede, ko sem šel pogledat za divjimi prašiči, sem jih naložil. Izbral sem samo rejene stare samce. Mladeničev in samic je škoda, pa sem jih spustil do oktobra še na pašo.«

Debelo sem ga gledal, v naslednjih dneh najinega lova sem ga pa večkrat videl, kako je z golo roko pobiral polhe iz polšin po votlih bukvah in jih sortiral.

»Kaj pa prašiči?« sem vprašal med jedjo.

»Ne skrbi! Vsi Gorjanci diše po njih. Če bi imel nahod, bi jih ovohal.«

Najedla in napila sva se, pa krenila. Sonce je stezalo zadnje žarke čez hribe in topla večerna sapa je vlekla skozi bukov gozd. Ustavila sva se ob mlaki pod divjo češnjo, ki se je šibila pod obilnim rdečim sadežem. Okrog mlake – stopinja pri stopinji, in blato po-

hotel srce spraviti zopet nazaj na njegovo mesto. Pa se mi je sredi grla zabasalo, kajti desno od sebe razločno zaslišim, kako prašič preceja zrak skozi nosnici, da bi po svoji podedovani navadi ugotovil nevarnost. Toda France je zato na drevesu, da ga ne boš ovohal! Tedaj je zakrutilo, svinja je dala znak in po goščavi je šumelo in ropotalo, ko da bi pastir gnal čredo na pašo. Naravnost pod mojo prežo, v mlakužo in pod češnjo! Prerivanje, kruljenje, cviljenje in cmokanje! Gledam in buljim, a ničesar ne vidim, pod menoj je noč kakor v rogu. Grabim po puški, tipam v nahrbtniku in zaman iščem svetilko. Prekleta pozabljivost, na pogradu v koči sem jo pustil! Ni svetilke, ne lune! Pa streljaj, če moreš – prašiče, ki so ti prinesli kožo dobesečno naprodaj! V glavo mi pritiska kri, ko da sem v raketi. Toda oni spodaj se ne menijo za moje tegobe pet metrov nad njimi! Vedno več jih je, od vseh strani gomaze in krulijo, ko da je v Gorjancih prašičja veselica.

Začela so se mi tresti kolena in lovska mrzlica mi je udarila še v zadnjico, da je deska pod menoj rahlo zadrdrala. Bolj sem si dopovedoval, da ni nobenega mraza, da naj se ne tresem ter da naj mirno počakam na luno, bolj so mi šklepetali zobje. Tiščal sem oči iz jamic v temo ter se naslanjal na ograjo. – Tedaj pa ko da mi je nekdo nenadno odprl vrata: zahreščalo je in treščilo... Padel sem tako hitro, da sem se komaj zavedel, kaj se dogaja. Toda prašiči so bili hitrejši. Nisem imel »sreče«, da bi zajahal merjasca, niti svinjo, še pujsa ne! Čofnilo je in prašiči so bežali vsevpred, da se je lomila hosta in valilo kameenje.

Kakšna sreča, da me Jože ni videl, ko sem se pobiral iz blata... še bolje pa, da me ni videl potem, ko sem se slekel do golega in se čedil v soju shujšane lune, ki je

končno posvetila na prizorišče. Preveč imam Jožeta rad, da bi mu privoščil smrt od smeha...

Ozrl sem se na visoko prežo, kjer je s puško, z nahrbtnikom in vso drugo mojo kramo vred ostala najbrž tudi lovska mrzlica, kajti v mlaki stoječemu mi niso več drgetala kolena in ne šklepetale čeljusti... Kakšna sreča, da blato ni

kamenina, in sreča, da sem imel v nahrbtniku svežo srajco, spodnje hlače in nogavice...

Kadar grem odslej čakati prašiče, nikdar več ne pozabim svetilke in nobeni ograji na visoki preži slepo ne zaupam. V svoj lovski dnevnik sem pa zraven Poloma z veliko začetnico – zapisal tudi polom z malo...

Lovčeva hči

Tone Svetina – ilustriral Štefan Planinc

V.

Bilo je pozno popoldne. Neža je rogovilila z burkljami po peči in robantila:

»Takle berač, malhar, pastir, je naši Minki zmešal glavo! Tega pa ne! Živa naj grem pod zemljo, če bom to dopustila!«

Vrnila se je v izbo, jezna zadrlesnila z vrati, prižgala leščerbo in jo obesila na steno. Motna svetloba je zdramila sence po kotih. Minka je čepela za pečjo, skrivala obraz v dlani in ihtela.

»Kaj pa se kisaš dan za dnem! Mlada si in neumna! Lastno mater boš spravila pod zemljo! Sama ne veš, kaj hočeš!«

»Pri miru me pustite, mati! Sita sem že tega vašega govorjenja.«

»Kaj, še ugovarjala boš! To ti povem, da si Boštjana kar izbij iz glave! Ne samo tebe, vso hišo bo spravil ob dobro ime. Vsa fara že govori. Že gospod so me vprašali, kaj sta imela s tem brezvercem. In ta pijani Miha, kaj vse je raztrosil po gostilnah! To jih bo slišal, ko ga dobim!«

»Saj ni tako mati, Boštjan ni slab človek. Boljši je, kot so gruntarski. Ne poznate ga,« je užaljeno zahlipala hči.

»Tiho mi bodi, neumnica! Boga se boj in mater poslušaj,« je vzrojila Neža.

»Tako, kakor sem rekla, v nedeljo boš šla k spovedi! Kar boj se gospoda, vse mu boš povedala! Ne boš nama delala sramote! Samo tebe imava; če ti že oče daje potuho, jaz ti je ne bom!«

»Nikamor ne bom šla, saj se nimam česa izpovedovati!«

»Kaj? Ali ne veš, kaj je greh!«

Neža je imela spet pripravljeno pridigo, pa je nenadoma nekdo močno potrkal na hišna vrata.

»Jezus, kdo pa je? Oče se še ni vrnil. Nehaj se no cmeriti! Tuj človek mora biti, morda gost, ki ga je omenil oče.«

Neža je begala po izbi, se vrtela in odpasovala umazan predpasnik ter si popravljala ruto.

»Kdo pa je?« je zaklicala.

»Satler z Dunaja je tukaj.«

Ko je Neža zaslišala ime lovskega gosta, ki so ga pričakovali, se ji je glas spremenil.

»Tako, gospod, takoj odprem!«

Herman Satler je stopil v temno vežo in radovedno motril žensko, ki mu je prišla odpret; potem je za njo stopil v izbo.

»Danes ponoči ali jutri se bo vrnil oče. Danes vas še nismo pričakovali. Sedite in odložite! Pet dni je

že v revirju. Kar sami naju pušča,« je Neža hitela pripovedovati.

Ko je Herman vstopil, si je Minka otrla solze in se potuhnila, kakor da spi, toda zvočni, nekoliko domišljavi tujčev glas jo je dvignil. Prisiljeno je pozdravila: »Dober večer!«

Herman je odložil puško in nahrbtnik ter sedel za mizo. Obraz je imel negovan, gladko obrbit, lase polizano počesane. Radovedno se je z velikimi vodeno plavimi očmi ozrl in se zagledal v dekleta na zapečku.

»Kakor riba,« je pomislila Minka, »gladek in svetel!«

Tujcu je zaigral na ustnih prizanesljiv, dobrohoten smehljaj človeka, ki jasno čuti svojo premoč. Minko je gledal nepremično, da ji je postalo že nerodno; povsila je oči.

Herman Satler je pomislil: »To je torej lovčeva hči, o kateri so lovci toliko govorili.« Čakal je, da ga bo spet pogledala, toda Minka ni dvignila oči.

Potem se je zasmeljal in s toplim, prijaznim glasom povprašal obe ženski: »Kaj, sami sta doma? Stric mi je pravil o Zaslupu. Lepo je tukaj. Nekaj dopusta imam, pa ga bom preživel v gorah in na lovu.«

»Tako, tako, gospod, to nas veseli. Pri nas so gostje redki,« je govorila Neža vsa iz sebe, ker ji je bil mladi gost všeč. Stopila je v vežo, si prižgala nekaj trsk in odhitela v klet. Dim ji je silil v oči. V kleti je nekaj zašumelo, da je odločno zakašljala. Iz najtemnejšega kota je nekaj prhnilo, škafi so zaropotali in črn maček se ji je zakadil pod noge. »Ježešna, črnuh nemarni!« je zavpila, da sta se tujec in Minka v hiši zdrznila.

»Le kaj je danes materi?« je pomislila Minka in skočila s peči v vežo; tujec je s pogledom sledil prožnim gibom lepe dekliske postave.

»Kaj je, mati?«

»Kaj, maček se je prikradel v klet

in požrl meso! Le čemu imamo psa pri hiši? Da spi pod pečjo!«

Kmalu sta se vrnili, medtem pa si je Herman ogledal roglje gamsov in rogovja srnjakov, razobešene po zidu.

»Oprostite, gospod, da ste morali toliko časa čakati, takoj vam postrežem.«

S tresočo se roko je Neža nalila kozarec in ga ponudila gostu; hitro mu je narezala tudi gnjati in prinesla kruha.

Herman je uprl oči v poln kozareček, na obrazu pa mu je zaigral smehljaj: »Hvala vam! Pijem na vaše zdravje, mati, in na zdravje vaše lepe hčerke.« Obrnil se je k Minki, se ji nalahno prikupno priklonil, jo ljubeznivo pogledal in duškoma izpil.

Neža je z zadovoljstvom poslušala Hermanove besede in razgovor se je zavlekel pozno v noč. S kozarčki je postal tujec vedno bolj zgovoren. Beseda mu je tekla, kot bi cedil med in mleko. Toliko novega in čudovitega je pripovedoval o stvarih, o kakršnih v Zaslupu niso mnogokrat govorili. Pred njima je razpredel življenje mesta, govoril o velikih palačah, o zabaviščih in plesih, o lepih oblekah, ki jih nosijo ženske, o časteh, ki jih izkazujejo gospodje dekletom, kot je Minka.

Ženski sta ga poslušali, Hermanu pa je prijalo, da postajajo vse bolj domači in zaupljivi. Posebno mati ga je ogledovala z vedno večjim navdušenjem in občudovanjem. »Mesta sem se naveličal, zato sem prišel med vas v samoto. Stric bi me rad oženil in me vpregel v svoj voz. Ves je zakopan v posle in tovarno; še za lov si ne utrga časa. Mene pa to ne miče, mlad človek mora videti nekaj sveta, preden se utopi v poslovnih stvareh.« »Prav imate,« mu je pritrdjevala Neža.

V leščerbi je začelo zmanjkovati petroleja. Svetloba je začela pešati in plamen je že utripal; tako

se je navsezadnje Neža le spomnila, da bi šli spat.

Soba za goste se je prijetno ogrela. Herman se je nekoliko razgret in sam s seboj zadovoljen zleknil v mehko pernico. Privil je stenj in dolgo strmel v leseni strop. Minka mu ni šla iz glave.

»Dobro sem se jima prikupil, posebno stari; to pa na kmetih več velja, kakor če bi se prikupil hčeri!«

Na Minko je naredil tujec neopredeljiv vtis. Njegova uglajenost in prijaznost, posebno pa življenje, ki je pripovedoval o njem, je bilo zanjo nekaj novega, neznanega in privlačnega. Narahlo jo je zanimalo, da bi vse to videla.

Najbolj pa je mučilo Nežo. Misli so se ji kar pretakale in, kot bi bila v vročici, se je premetavala po postelji.

»To je bil dan! Minko bom že ukrotila, trmo trmasto; prav taka je kot Jozelj. Toda ta Herman! Kot bi ga poslala devica Marija. Takega človeka bi potrebovala naša Minka, ne pa berača.«

Neža je že dolgo videla, da je hči dorasla za možitev; toda katerega ženina bi ji izbrala, da bi bil njej in Jozlju v ponos? Nobeden ni bil dosti bogat in imeniten. Že o vseh fantih, kar jih je hodilo k fari v cerkev, je razmišljala, toda za nobenega se ni mogla odločiti. Ta je bil premalo petičen, za drugega ni bilo gotovo, če bo gospodar, tretji je bil spet premajhen ali prevelik ali grd! Danes pa je končno le ogledala človeka, kakršnega naj bi poiskala za Minko.

»Takle bi bil pravi. Bogat je, lep in prijazen. In z Dunaja je! Če ga bo dobila Minka, se bo vozila v kočiji in služkinjo bo imela; to bi bilo življenje! Saj ga zasluži naša Minka, saj sem jo vsa leta tako lepo učila.«

Še in še se je premetavala po postelji, preden jo je zmagal spanec. Zunaj pa je bila poznojesenska noč. Za hišo je šumel slap; skriv-

nostno je pretakal svoje srebro v soju mesečine.

Jozelj se je vrnil pozno ponoči. Lovskega gosta se je razveselil, čeprav se je lahko le preoblekel in napolnil spet nahrbtnik za ponovno pot v goro. Bilo je okoli Martinovega, ko gamsi svatujejo; tedaj je bil ves neugnan, nor, kakor je pravila Neža; samo v revirju bi tičal. Gamsi prsk je bil na višku. Tropi pod pečevjem so se večali. Samotarji in potaknjenci, ki so se čez leto držali po skritih kontah, so prilezli na dan. Goličavci, vitki in brzonomi, s srpastimi roglji, so se srečali v boju za družice s tršatimi, težkimi gošarji. Črni kozuhi so se črtali na beli, tenki snežni odeji, s srebrno roso pobeljeni čopi so vihrali v vetru. Kozli so se rado vedno postavljali po grebenih in oprezali za kozarijo. Postali so drzni, neumni in neoprezni. Podili so se in se neusmiljeno česali z roglji.

Jozelj je oblezel že ves revir in štel svoje ljubljence. Dobro jih je poznal; za vsakega posebej je vedel, od kod je. Opazoval je svatovske igre in boje in se hudoval nad mrkači, ki niso pustili mlajših kozlov h kozam.

Ko sta Jozelj in Herman odšla, sta ženski stali na pragu; to je pomenilo lovsko smolo.

Čeprav Jozlju gladko počesani in lepo oblečeni mestjan z lepo puško in uglajenostjo ni preveč ugajal, si je mislil: »Gost je gost, kakšna krona bo pa le padla!«

Tako je razmišljal in se opiral na okovano gorsko palico, ko je nesel težak nahrbtnik proti Ribčevemu lazju. Z gostom se je namenil v Odlom in k Ogradom. Ponekod je bila steza pretrgana in na debelem kamenju se je Herman, nevajen takih poti, nerodno spotikal. Komaj je dohajal težko obložena Jozlja.

»Doma naj bi ostali takile ptiči! Nad zajce naj hodijo in za ženskami naj stikajo, ne pa za gamsi,« si

je mislil Jozelj, a na glas bodril gosta: »Kar dobro hodiš. Za začetek ste se malo ogreli. Ko pride človek med gamse, pa utrujenost mine.«

Nad Ribčevim lazom je bil že sneg, okoli gora so se leno vlačili oblaki, v dolini je ležala megla.

»Upam, da se nama vreme ne bo pokvarilo,« je menil Jozelj in zagazil v nedotaknjeno belino.

Vzpenjala sta se skozi vedno redkejši gozd; že so se nakazovale v meglico zavite, lesketajoče se zasnežene gore.

Potem sta se oddahnili. V polkrogu so stali obeljeni vrhovi. Pod njima so bile prepadne pečine, prerasle z nizkim drevjem, nad njima, nad pasom zasneženega rušja, pa se je dvigalo golo, mrtvo skalovje.

Pod Orlovo steno sta zagledala prvi trop. Plazovi, ki jih je sprožila odjuga, so pod steno odgrnili travnate vesi. V belem snegu so bile črne lise; osem sta jih naštel.

Za robom sta se tropu previdno približevala. Potem sta se potuhnili v hudournikovo zajedo in gazila po grebenu, poraslem z rušjem.

Kmalu je Jozelj oprezno pomolil glavo prek roba. Trop pod pečjo se je pasel tik pod njima. Tudi Herman se je dvignil. Ko je zagledal rogate, črne živali, mu je nemirno udarilo srce. Odložila sta nahrbtnika in opazovala trop.

»Nobenega pravega kozla ni, sama mladina. Malo počakajva, včasih prinese kakšnega staruha.

Gamsi so v prsku potepuh. Star rogáč se ne drži enega samega tropa. Dober veter imava,« je podučeval Jozelj Hermana. »Gamsi slab vidijo, nos pa imajo, nos!«

V pečevju se je odkrušil kamen; presunljivo je zažvižgal in ne daleč od njiju udaril v sneg.

»Tukaj ne bo varno; tudi zgoraj so gamsi!« se je obrnil Jozelj h gostu. Pustila sta trop, se po sledu vrnila in se napotila proti Vetrnemu sedlu. Pod sedlom sta v rjavih pečeh zagledala samotnega kozla.

Potuhnili sta se; ni ju še opazil.

»Sedaj boste videli, gospod, da ima gamsi res slabe oči,« je dejal Jozelj, obliznil prst, se zvito namuznil in ga podprl v vetru.

»Prav piha, kar za skalo! In pripravite se, kaže, da ni slab.«

Herman se je pripravil in opazoval starega lovca, ki je odložil puško, se ogrnil s pelerino in začel po vseh štirih lesti skozi ruševje na rob. Gamsi se je ustavil in vse je kazalo, da pozorno motri nenadno postavlo na robu. Potem se je v diru spustil pod pečmi v kontu naravnost proti njima. Preden se je Herman zavedel, je bil gamsi že pred njim. Tako ga je iznenadil, da je komaj dvignil puško. Gamsi je začutil nevarnost, se sunkovito obrnil, odskočil, še enkrat postal, nato pa izginil za robom. Ko se je spet pokazal, je bil že daleč v skalah. Jozelj se je zasmejal.

»Takole se gamsi zmoti! Seveda je treba hitro streljati, no, pa saj ni bil kaj prida; takihle je še veliko.« V razdrapanem pobočju Ogradov, v Odlomu, Skednjih in pod Ostrim vrhom sta naštel pet tropov, nekaj posameznih gamsov pa se je držalo prav pod vrhovi.

Jozelj je prižgal pipo in zadovoljno puhnil:

»Gospod, ali jih vidite!« S pipo v roki je kazal trop za tropom.

»Lahko bova izbrala!«

Že vsa dobra volja je minila Hermana, preden sta prigazila pod žleb in obšla trop, ki se je pasel pod pečmi. Po grebenu sta se pritiho tapila nad njega, bliže pa jima ni pustil. Jozelj je naštel štirinajst gamsov, med njimi sta bila dva močna kozla. Gamsi so se igrali, se trkljali in se podili po snegu. Pravkar se je tršat kozel z debelimi, razkrečnimi roglji zapodil v šibkejšega nasprotnika in ga poglodal pod pečmi ter podil iz konte v kontu.

»Pripravite se, gospod, prav po teje sledi pod pečmi jo večkrat priseka nazaj. Zgodi se, da ne žene daleč.«

Hermana, ki je nerodno lovil gamsa na muho, puška v tresočih se rokah ni hotela ubogati...

Na rob skale sta postavila nahrbtnik, na sneg pogrnila pelerini in gost je nameril puško na polico sredi pečevja. Nista dolgo čakala. Na skalnatem robu se je pokazala črna točka, ki se je počasi približevala. Kaj kmalu sta razločila močne, visoke, razkrečene roglje kapitalnega gamsa.

»To se je upehal! Jezik mu bo padel iz gobca! Včasih goni tudi ves dan, temu pa se najbrž ne ljubi,« je modroval Jozelj in lovil gamsa v daljnogled.

»Tega je zate skoraj škoda, čeprav je Goldschmied tvoj stric. Ko bi le hotel kreniti drugam!«

Jozelj je gamsa spoznal. Bil je eden najboljših v njegovem revirju. Kozel se je vztrajno bližal. Črni kozuh in visoki roglji so se večali in se vedno jasneje oblikovali v belem snegu. Herman se je vznemiril ob misli, da bo treba mirno pomeriti in zadeti. Roj misli se mu je mešal z občutki, ki so se menjavali vsak hip. Pretegnil se je, se popravil in trdneje oprijel puško. Že se je videl, kako razkazuje po Dunaju trofejo in kako mu prijatelji segajo v roko. Ko pa je pogledal po puški in videl, da se mu roka trese, ga je zagnil val nezaupanja: »Kaj če zgrešim?«

Ko je prišel gams na drugo konto, se je ustavil na majhni skali, ponosno stegnil močni, debeli vrat in dvignil glavo proti tropu, kot bi izbiral nevesto.

»Tristo hudičev, za dlan ima roglje nad uhlji! Ta je pa hujši, kot sem

si mislil. Da bi ga le zgrešil,« je godrnjal Jozelj in opazoval gamsa, ki je nastavil pleče.

»Streljajte, gospod!« je šepnil in zmajeval z glavo nad gostom, ki se je nerodno motovilil in mu je vse nagajalo. Že je hotel dvigniti klobuk, da bi kozla splasil, a tega ni upal.

»Streljajte no, bo prepozno!«

Med gorami je bilo mirno, med lovčema pa se je napetost z vsakim trenutkom večala. Hermana, ki je nerodno lovil gamsa na muho, puška v tresočih se rokah ni hotela ubogati, mušica se ni hotela prilepiti na pleče.

»Po prvi nogi navzgor, malo bolj spodaj ga primite,« je opozarjal Jozelj.

Tedaj se je gams pognal s skale in jo v dolgih skokih pobiral proti tropu, kot bi pri kozah ne maral pokazati, da ga je nasprotnik upehal.

Hermanu je plahnel zadnji up. Bilo mu je, ko da mu je nekdo korec mrzle vode zlil za vrat. Vse drugače si je zamišljal gamsji lov. Ko se mu je obraz razlezel v dolge poteze, je vprašujoče pogledal Jozlja.

»Obrnite se malo, hitro! Pod pečjo se bo še ustavil,« je Jozelj nevoljen zamomljal. Brž je nesrečnemu lovcu pomagal popraviti nahrbtnik in znova naravnati puško.

Gams je napravil še nekaj skokov, potem se je ustavil pod široko čerjo in iskal najlažji prehod.

»Zdaj bom pritisnil,« je sklenil Herman, vendar pa se je trenutek za trenutekom bežno odmikal. Kot mučne sanje je bilo vse skupaj, navsezadnje pa je v visokogorski mir le jeknil strel in odmeval od zasneženih sten. Gams je začudeno pogledal, kaj je bilo.

»Streljajte še enkrat!« je ukazal Jozelj.

Spet je jeknil strel, nad gamsom se je v skalnatem pobočju zaprašil sneg. Gams se je pognal v peč in se s težavo vzpenjal proti vrhu. Spet je počilo in krogla je presunljivo zažvižgala, ko se je odbila od skale. Tedaj se je dvignil tudi trop, gams pa se je obrnil in jo ubral po sledi, od koder je prišel. »Tajfel nahamol!« je zaklel Herman, vrgel klobuk v sneg in ga brcnil. »Kako je to mogoče?«

»I kako,« je dejal Jozelj, »to se vsakomur lahko pripeti. Mimo ustreliš, pa gredo. Daleč je bil, gospod, daleč! In povrhu še z brega! Navzdol pa rado čez udari. E, v gorah so razdalje čudne,« je tolažil Jozelj, pri sebi pa si je mislil: »Malo jih boš postrelil, grinta, če boš tako streljal. Če pa tega nisi, je še bolje. Smrtni greh bi bil, če bi ga pobrala, še dolgo bi me pekla vest, da sem ti ga pokazal.«

»Pogledati bo pa vendarle treba, lahko je zastreljen,« je dejal Jozelj spet naglas, se optal in pripravil za odhod, čeprav je bil prepričan, da se gamsu ni nič zgodilo.

(Se nadaljuje)

Svizec

Foto I. Fabjan

Večkrat sem že prosila očeta, ki mu je najljubše razvedrilo lov, da bi smela z njim v visoke avstrijske gore, kjer se je že pred leti udeležil lova na gamse. Sreča mu je bila naklonjena, saj se je vrnil z lepo trofejo, hkrati pa se je seznanil z novo divjadjo. To so svizci, ki živijo visoko v gorah, v pasu med gozdno mejo in ločnico večnega snega. Njihova domovina so Alpe in Karpati, kjer si kopljejo rove in oživljajo pokrajino s svojim žvižganjem. Prijazne živalce, ki jih je prvič videl v naravi, mu niso dale miru. Sklenil je dobiti kožuh tega glodavca. Predlansko jesen se mu je ponudila priložnost, da ponovno obišče znano avstrijsko lovišče. Upala sem, da ga bom lahko spremljala. Prošnje mi ni odklonil. Moja dolgoletna želja se je uresničila. Zgodaj zjutraj 25. septembra 1970 sva se skupaj s tremi lovci odpeljala proti Celovcu. Hitro vožnjo nam je preprečevala gosta megla, da smo z zamudo prispeli v Celovec, kjer smo poiskali našega gostitelja. Pričakoval nas je, zato smo pot takoj nadaljevali proti Beljaku, kjer sem prvič videla 22 km dolgo Vrbsko jezero. Po triurni vožnji smo končno prispeli v zadnje, že precej visoko ležeče mesto Gmünd. Pogled mi je obstal na dveh močnih terenskih vozilih. S

Po lovskem svetu

Tistega dne

Mira Seidl

težkim srcem sem se namestila na zadnji sedež in s strahom čakala, kaj še pride. Peljali smo se po asfaltni cesti, ki je postajala vse ožja, dokler se ni začela strmo vzpenjati in jo je sestavljalo le debelo kamenje. Naš voz pa je lahkotno in brez usmiljenja poskakoval sem ter tja. Kljub velikim prepadam, ki sem jih gledala pod seboj, je moj strah pojenjal. Pokrajina je bila tako lepa, da sem pozabila na vse nevarnosti. Spremljalo nas je šumenje številnih slapov in rečica, ki si je izkopala globoko strugo med skalovjem. Ustavili smo se pred majhno planinsko kočjo, kjer smo se okrepčali, nato pa zopet sedli v našega »konjička«, ki nas je varno peljal dalje. Vendar sem se oddahnila in postalo mi je prijetneje, ko je voznik naznanil, da je naše vožnje konec. Pred nami se je odprla prelepa dolina Maltatal, po kateri smo precej otovorjeni krenili peš. Redko ruševje, grmičevje, tu in tam celo brusnice, so dokazovali, da smo že precej visoko. Na obeh straneh so nas obdajala skalnata gorovja, kjer smo opazili še zadnje črede ovc, ki jih še niso odgnali v dolino. Prijetna urica hoje ob kramljanju z izkušnjimi lovci je kaj hitro minila. Prispeli smo do nizke kočje iz kamena, ki je postala naš dvodnevni bivač. Utrujeni od celodnevnega potovanja smo hitro zaspali v upanju, da nam bo naslednji dan prinesel veliko zanimivega.

Še pred sončnim vzhodom smo bili na nogah. Zbistrila nas je ledeno mrzla rečica Malta. Obetalo se je lepo vreme. Počasi smo se odpravili po ozki dolini z namenom, da se dodobra spoznamo z bistrimi glodavci. Prvega svizca je opazil naš vodnik. Jaz pa sem se zaman trudila, da bi ga ugledala, saj ima varovalno barvo. Prvi strelji so šli v prazno in prebrisani svizec je rešil svoj kožuh. A naše upanje ni pošlo. Razdelili smo se v skupine in odšli v razne smeri. Spremljala sem očeta, ki ga je vodil avstrijski

lovec. Svizci so se izdajali z glasnim žvižganjem. Kmalu sem jih tudi sama opazila. Prispeli smo do zadnje planinske kočje, ki je bila žal še zaprta, pred nami pa se je dvigal nad 3000 m visok vrh. Naša pot se je tako morala končati, saj za plezanje nismo bili pripravljeni. Tu naj bi nam bila Diana naklonjena. Tovariš, ki naju je spremljal, je namestil očeta za skalo in mu naročil, naj ostro opazuje okolico, medtem ko sva midva odšla malo dlje in tudi čakala. Dolgotrajno sedenje na mrzlih tleh me je uspavalo in s težavo sem preganjala spanec. Toda strelov ni bilo slišati, zato sva se odpravila na ogled. Očeta ni bilo več na svojem mestu. Ugledala sva ga pri koči. Misleč, da se je naveličal čakanja, sva odšla za njim. Na kamenju sem opazila kapljice krvi in bila sem prepričana, da oče vesel ogleduje svoj plen. Pospešila sem korak, saj je bila tudi moja želja, da bi uspel. Nisem se motila. Plen je sicer skril, toda ni me mogel prepričati. Končno mi je s ponosom pokazal meni doslej neznani živali. Ustrelil je namreč dva svizca. S težavo sva ju prinesla do bivaka, kjer so bili že zbrani drugi lovci s svojim plenom. Skupni plen je bil dva gamsa in pet svizcev, več ko zadovoljiv. Pripravili smo se za odhod, saj se je bližala nevihta in v vrhovih je že plesal snežni metej. V gosjem redu smo se težko natovorjeni z uplenjeno divjadjo pomikali po ozki stezi in se poslavljali od čudovite doline Maltatal. Dež, ki je že pršil, je spešil naš korak, da smo kaj hitro prišli do avtomobilov. Naši obrazi so bili vedri in zadovoljni, čeprav smo bili do kože premočeni. Dosegli smo svoj cilj in to je bilo dovolj. Po dveh urah vožnje smo se pozno zvečer vrnili v Gmünd. Lov na svizce je bil zame edinstveno doživetje. Še dolgo se bom spominjala tistega jesenskega dne, saj v moji sobi na skali čepi pravi svizec.

Lovski oprtnik

Včeraj – danes – jutri

Ob četrtsotletnem razvoju naše nove družbene skupnosti ugotavljamo tudi v lovstvu vsestranski kakovostni skok, ki ga je zanimivo podrobneje razčleniti. Samo nekaj primerjav!

Še pred 10 leti smo prihajali na zborna mesta pred skupnimi lovi peš ali s kolesi. Danes se pripeljemo domala vsi v avtomobilih, v lastnih ali prisedemo k lovskemu tovarišu. Gosta mreža gozdnih cest nam omogoča pripeljati se z vozilom celo pod visoko prežo, kjer stopiš iz avtomobila, napraviš nekaj korakov, se povzpneš na čakališče in zopet sedeš. Po uplenitvi pospraviš plen v prtljajnik in se odpelješ. Vse gre gladko kot po loju, brez fizičnega napora. Na videz zelo udobno, prijetno, a gotovo v našo osebno škodo, saj je proces našega telesnega mehkuženja očiten. Spomnim se nazaj, ko sem v gosti temi sedel na kolo in po slabi cesti 8 km trdo pritiskal na pedala. Po uplenitvi sem srnjaka prenesel do kolesa in ga privezal na nosač. Med potjo se je razrahljala vez, srnjakova noga je prišla med špice zadnjega kolesa, da sem prav nemarno padel, pokvaril kolo in peš nadaljeval pot lepe kilometre do doma.

Izreden napredek smo dosegli v lovskem orožju. V prvih poveljnih letih so med našimi lovci povsem prevladovali petelinke, pa še te dostikrat v zelo nesigurnem stanju, saj se je po strelu kadilo včasih iz njih spredaj in zadaj. Danes prevladujejo brezpetelinke, bokarice, trocevke in semtertja celo polavtomati. Poreklo tega orožja je v pravem pomenu besede mednarodno, saj imajo naši lovci poleg domačih pušk avstrijske, češke, ruske, belgijske in ne vem še katere.

Pred leti smo uporabljali manj učinkovit črni smodnik,

ki je po strelu nad lovcem v vlažnem jesenskem vremenu napravil pravcato dimno zaveso in mu dostikrat onemogočil drugi strel. Danes uporabljamo skoraj izključno brezdimni smodnik v nabojih raznih tujih firm, a tudi naši domači naboji so se na osnovi utemeljenih kritik znatno izboljšali.

V kinologiji se je položaj docela spremenil. Člani v mnogih lov. družinah so v poveljnih letih lovili še z vsemi mogočimi križanci, saj rodovniških psov enostavno ni bilo. Danes imajo zgolj rodovniške pse vseh mogočih pasem. Z uvedbo lovskih izpitov, to je bilo leta 1950, je naše članstvo začelo dosegati osnovno lovsko izobrazbo. Z glasilom »Lovec« se na poljudno-znanstveni način izobražuje, saj najde v njem mnogo o lovskem gospodarjenju, organizaciji, lovskem živaloslovju, kinologiji, balistiki, izvajanju lova itd., itd. V razmeroma širokem krogu lovcev sem se posredno zanimal, kako prebirajo svoje glasilce, pa sem prišel do presenetljivo pozitivnih rezultatov – bili so na tekočem. Tudi v oblačenju je naše članstvo napravilo velik korak naprej. Vse več je lovskih krojev in članstvo v njih naredi vtis organiziranosti, urejenosti.

Širom po naši domovini so v poslednjih letih zrastle tudi lovski domovi, ki predstavljajo precejšnje bogastvo.

Ko ocenjujemo pogoje za uspešno izvajanje lova, ugotavljamo, da so ugodni. Vendar je nadvse važno ugotoviti, kaj in kako je z našo divjadjo. Število članstva, osebni standard lovcev in lovskih družin se dviga precej hitreje kot stalež in stanje divjadi. Pomislimo samo na zajca! Kaj smo sploh storili za zaščito dolgouhca, ki je bil do nedavna naša najbolj množična divjad? Če bi posvetili zajcu vsaj polovico toliko pozornosti kakor fazanu, bi najbrž sedaj ne jadikovali za majhnim staležem in ne bi krajšali lovne dobe.

Nedvomno se bodo lovne pravice in pripomočki v bodoče razvijali in izpopolnjevali še hitreje kot doslej. Toda če hočemo loviti, je treba predvsem gojiti! Sicer

se nam utegne zgoditi kakor našim sosedom Italijanom, da bomo tudi mi morali stopiti v vrste lovskih turistov ter potovati na lov proti vzhodu ali jugu.

Ernest Rečnik

Roglj 113 točk

Lovski čuvaj gojitvenega lovišča »Kozorog« je v svojem revirju zahodno od ceste na Jezersko zadnja leta vse češče opazal od kužne slepote pohabljenega gamse, ki jih je moral reševati nadaljnega trpljenja in s tem preprečevati širjenje te bolezni.

Pri pregledu solnic sredi lanskega poletja, je v veliko presenečenje opazil v svojem revirju izredno lepega gamsa, ki se je vedel ne navadno in ga do takrat še nikdar niso videli v tem predelu. Gams pred njim je bil zelo mršav in je imel še staro dlako, zato si ga je še skrbneje ogledal. Daljše opazovanje je potrdilo sum o popolni slepoti. Moral se je odločiti za strel.

Kapitalni slepi gams

Popolna slepota je uničila zrelega trinajstletnega kozla s prelepimi rogli čez sto trinajst točk. Kdo ve, od kod je pritaval slepi lepotec v borbi za svoj obstanek v te kraje pod Jezerskim, kjer ga je 14. julija 1971 uplenil lovski čuvaj Franci iz Kobre.

Ciril Pogačar

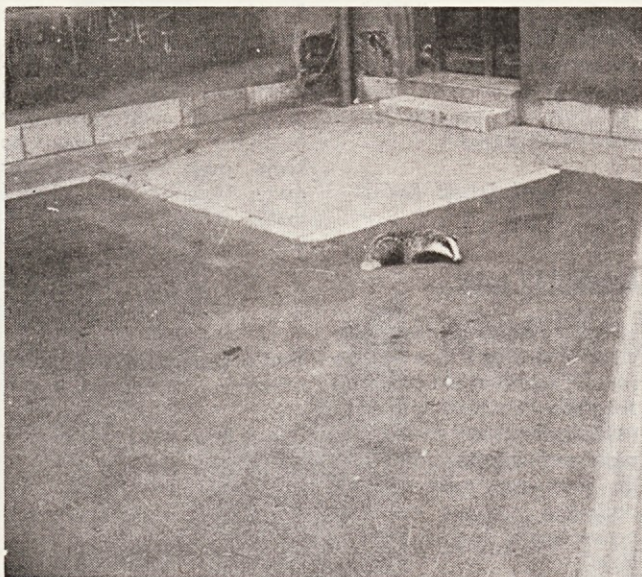
Tretje poročilo o krogli »Avčin – ABC«

Preizkušali smo delovanje krogle kalibrov 7×64 in 7×65 R. Streljali smo na: srnjaka, 2 teleti, divjega prašiča – ozimca, srno. Srnjak je bil na razdaljo okrog 90 m zadet za levo lopatico, 2–3 cm iznad sredine trupa. Padel je v ognju, kratko pomahal z nogami in poginil. Izstrelna rana v premeru okrog 3 cm je bila dobro oblikovana. Meso ni bilo oškodovano z učinkom krogle.

Jelenček je bil streljan na razdaljo okrog 130 m, skozi redko trstje. Zadetek je bil takoj za plečetom, nekoliko poševno. Tele je padlo 10 m

Foto C. Pogačar

Jazbec v Ljubljani. – Sončno majsko jutro je tega odraslega jazbega vsega zmedenega presenetilo daleč od njegovega pravega bivališča, na igrišču ob osnovni šoli Prežihovega Voranca, tik ob poslopju Lovske zveze Slovenije. Verjetno je civilizacija z vsemi svojimi vplivi botrovala temu, da je jazbec izgubil orientacijo in iz teh ali drugačnih vzrokov prek zelo prometne Prešernove ceste zašel v center Ljubljane.

Sprva ni nič kaj prijateljsko reagiral na poizkuse ljudi, ki so mu želeli omogočiti povratak v svobodo, kmalu zatem pa je bil že na varnem v svojem naravnem okolju na Rožniku. – B. Krže

od nastrela. Prav tako je imel dobro oblikovano izstrelno rano, meso pa ni bilo oškodovano.

Ozimec pri nekako 25 kg je bil streljan na daljavo okrog 90 m. Zadet je bil sredi trupa in je padel v ognju. Učinek krogle je bil enak kakor pri srnjaku in teletu.

Streljano je bilo še drugo tele, skozi gosto trstje, na približno 120 m. Zadeto je bilo v želodec, zaradi česar je leglo. Brez potrebe je bilo streljano še trikrat, z istim karakterističnim učinkom krogle.

Srna, ki je bila zadeta skozi pljuča, je šla še 80–90 m. Krvni sled je bil po nekaj metrih od nastrela dobro viden, a srna je šla razmeroma daleč.

Nadalje so bili še streljani: srnica, srna, šilar in trije ozimci. Vsi so padli v ognju s podobnimi karakterističnimi učinki krogle.

Sklep: 1. Prednost te krogle je v primerjavi z drugimi krogli s podobnim učinkom, da naredi izstrelno rano v premeru 2,5–3 cm,

kar je posebno važno, če zadetek ni na smrtonosnem mestu.

2. Uporaba te krogle je vsestranska, ker se njen učinek ne menja z ozirom na velikost telesa divjadi, kar je posebno važno za boljše koriščenje mesa.

3. Menimo, da je ta krogla z ozirom na druge krogle nekoliko trša, pa zato manj občutljiva za trstje, veje itd., kar je praktično ugotovljeno.

4. Odsunki pri streljanju so relativno blažji kakor pri drugih kroglih.

Mag. ing. Jan Brna,
lov.-gozd.-kmet.
gospodarstvo »Jelen«
– Belje

Veverica na podstrešju

Minule jeseni sem na podstrešju zidanice med dvema pločevinastima posodama, ki sta tam kot rezervoar za vodo, opazil gnezdo. Bilo je čisto navadno, odprto gnezdo, približno tako veliko

kot šojino, narejeno iz suhe trave in mahu. Gnezdo še ni bilo dodelano in zanimalo me je, katera ptica te velikosti si v tem letnem času dela gnezdo. Čez nekaj dni sem šel spet pogledat, v kateri »fazi« je gradnja. In glej! Našel sem lepo dodelano veveričje gnezdo. Takoj mi je bilo jasno, od kod na tleh ob južni strani zidanice toliko drobcev fasadnega ometa. Veverica je pri prinašanju »gradbenega materiala« uporabljala najkrajšo pot po zidu navzgor, skozi odprtino do gnezda in obratno, tako da so ostri krepeljci krušili omet. Še posebej sem bil vesel nepričakovane stanovanca zato, ker je veveric pri nas čedalje manj. Ko je padel sneg, sem po sledovih ugotovil, da veverica redno odhaja in se zopet vrača.

Že kot otrok in kasneje kot lovec sem videl dosti veveričjih gnezd na raznih mestih, a še nikdar nisem slišal, da bi si veverica zgradila gnezdo v poslopju, ki je tudi pozimi pogosto obiskano.

Leopold Merhar,
LD Čatež ob Savi

Rekviziti divjih lovcev

Že večkrat sem pisal o pojavih divjih lovcev in o uspehih, ki so jih imeli len-

davski miličniki pri pregonu ilegalnih lovcev v lovišču LD Petišovci. Divji ali nezakoniti lov se že mnogo let pojavlja v Pomurju in še sedaj je nekaterim zelo priljubljen ter celo donosen posel. Na sestankih LD Petišovci smo že nekaj let govorili, da nam divji lovci delajo veliko škodo, predvsem zato, ker ne poznajo lovopusta. Znano je, da v lovopustu napravi lahko vsakdo veliko škodo, če ubije zajklo, ki ima mladiče, srno z mladiči ali fazanko na jajcih.

Lovci LD Petišovci so že pred leti ugotovili, da nekateri deli lovišča ostajajo prazni, čeprav so ugodni za razplod divjadi raznih vrst. S kontrolo pa smo le ugotovili, da so v lovišču največji škodljivci nekateri vaščani. Prošnje iz ogroženih krajev za sprejem v LD so bile pogoste in računali smo, da bomo s sprejemi kaj spremenili, vendar je stanje ostalo nespremenjeno. Ugotovili smo npr., da je v LD sprejeti vaščan »legalno« začel prazniti lovišče v svojem okolišju, razen tega pa je še naprej sodeloval s tistimi, s katerimi je že poprej ilegalno lovil. Kljub temu, da je bil sprejet v LD, ni poznal lovopusta. Len-davski miličniki, ki zelo dobro sodelujejo s posameznimi lovci, so že nekaj časa pozorno in zavzeto

zbirali podatke iz namigov in govoric vaščanov, da posamezniki le prevečkrat kuhajo golaže in bograče po kletah in da le prevečkrat poka v odročnih predelih lovišča. Ko so miličniki marca tega leta opravili akcijo na divje lovce, kakor sami to imenujejo, smo bili presenečeni, ko so samo pri enem vaščanu v Dolini našli v kleti 5 pušk. Dve puški pa sta bili najdeni pri drugih divjih lovcih. Lastniki 5 pušk so bili trije vaščani, od katerih je bil eden že kandidat za lovca. Če pomislimo, da so s temi rekviziti morili brez razlike, kar jim je prišlo pred cev, potem se ne moremo čuditi, zakaj je lovišče prazno.

LD Petišovci je pred dvema letoma sprejela sklep, da bodo miličnike nagradili za vsakega prijetega divjega lovca, in ta sklep tudi izvajajo.

Ugotavljamo tudi, da naši zdomci ilegalno prinašajo orožje, predvsem malokalibrsko, danes že polavtomatsko, ki je zelo nevarno divjadi. So tudi primeri, da so našli zračne puške s povrtano cevjo in z dodelanim mehanizmom za malokalibrske naboje (na fotografiji skrajni desni puški). Da se nezakoniti lov iz leta v leto širi, so verjetno vzrok tudi mile kazni za tovrstna dejanja in prekrške, za nabavo, posest in nošenje orožja brez dovoljenja. Postopki proti kaznivim dejanjem nezakonitega lova so po 247. čl. kazenskega zakonika tudi zelo dolgi. Poznam primere, da posamezni kršitelji predpisov o prometu z orožjem sploh niso bili kaznovani, ker so prekrški zastarali. Vse navedeno negativno vpliva na fiste za interesirane službe in organe, ki se borijo za odpravo negativnih pojavov v lovstvu.

Tone Slavinec

Gams s petimi nogami

Dne 30. 10. 1971 je član LD Bovec Ferdinand Kenda ulepnil gamsjo kožo na Krnici, pri nadmorski višini 2400 m. Značilno za to kožo je bilo, kako se je narava poigrala z njo. Leva sprednja noga se

je pod kolenom cepila v dve nogi. Ena je kasneje zakrnela in ostal je le nekaj izrastek, kar se vidi na sliki. Žival je vsekakor posebno trpela v snegu. Bila je stara 4 leta in oktobra še popolnoma v letni dlaki. Namesto da bi tehtala 24 do 30 kg, je imela komaj 14 kg.

Rudi Koren

Padel je prvi muflon v lovišču LD Griže

Upravni odbor LD Griže je v letu 1970 razdelil lovišče na tri revirje; za vsak revir je zadolžena skupina članov družine, ki skušajo doseči kar največje gojčitvene uspehe. Vsaka skupina ima svojega vodjo. Taka skupina je dolžna oz. odgovorna za: obhode po revirju, ugotavljanje staleža, vzdrževanje krmišč, prež in solnic, označitev vseh stojišč z enotnimi znaki, vzdrževanje lovskih stez, preprečevanje divjega lova, uničevanje potepuških psov in drugih roparic. Skupina »Katečnik« pa ima še posebno dolžnost: skrb za muflone, ki jih je leta 1966 izpustila LZ Celje in so se naselili v Katečniku, prehodno pa tudi pod Gozdnikom in Kamnikom. Najboljše pogoje imajo v Katečniku. Obstoje in razvoj te divjadi je precej odvisen tudi od človeka-lovca. V Katečniku

Krmišče za muflone v lovišču LD Griže

je sedaj preko 40 muflonov, vendar razmerje med spoloma ni pravilno, saj je okrog 18 ovnov. Lovci, ki skrbijo za muflone, so za lažje opazovanje te divjadi v letu 1971 napravili preko skalnatga Katečnika 2,5 km lovske steze in še dve krmišči. LD je kupila za krmljenje v minuli zimi 1 tono otave, 800 kg ječmena in koruze, poleg tega pa lovci-kmetje

darujejo tudi korenje, repo in jabolka. Poskrbe tudi za svežo hrano – bršljan, omele, robidovje. LD bo kupila tudi 3 ha travnikov in njiv za pridelovanje hrane za divjad.

Od leta 1966 do 1971 mufloni niso poginjali; izjema je le petletni muflon, ki so ga najbrž ob prsku ubili drugi mufloni. Trofeja tega muflona krasi lovsko koč

Uplenitelj Stane Fabjan, LD Griže

na Gozdniku. V Katečniku se sam potika tudi obstreljen triletni muflon, ki ima zadnjo nogo od križa do parklja popolnoma belo (albinizem); obstrelil ga je inozemski lovec v sosednjem lovišču LD Rečica.

V letu 1970 je LD Griže dobila dovoljenje za odstrel enega muflona, a odstrela nismo izvršili. V letu 1971 smo planirali odstrel dveh muflonov, a smo dobili dovoljenje le za enega. Name-nili smo ga inozemcu, da bi lažje krili stroške za hrano. Vendar inozemca ni bilo. Zadnja dva dni v decembru pa smo odločili, naj ga odstrelimo kar član domače LD. Ker po dvodnevni naporih nismo našli obstreljenega muflona z belo nogo, smo se v zadnjem popoldnevu preteklega leta sporazumeli za odstrel drugega.

Padale so snežinke in rahlo je pihalo. Čas je hitel, muflonov pa nismo našli. Vendar smo naenkrat sredi travnika pod libojsko cerkvijo zagledali trop kakih 40 živali. Z daljnogledom smo jih trije opazovali, kako se brezskrbno pasejo. Nazadnje smo se odločili, da jih eden od lovcev požene, dva sva pa čakala v grapi. Kmalu sva zaslišala, da gredo naravnost proti nama. Petdeset korakov pred nama so obstali in izbrala sva šibkejšega. Stanko je mirno pripravil puško in že je jeknil strel. Ves trop se je v diru pognal po Tomiškovni planini. Stanko je stekel do padlega muflona in od veselja zavriskal.

Konrad Pevac, LD Griže

Fotoamater

Enajstčlanski prirastek, srečno!

Vodna pernata divjad letošnje pomlad ni imela ugodnih pogojev za valjenje. Poplave, ki so se vrstile v aprilu, so uničile marsikatero gnezdo. Tako je bilo

Gnezdo velike divje race ali mlakarice Foto P. Romanič

tudi ob Krki med Novim mestom in Otočcem, kjer se stalež divjih rac mlakaric ob zaščiti lovcev in pomoči drugih ljubiteljev narave vidno izboljšuje. To se vidi zlasti pozimi, ko race plavajo po Krki vse do mostu v Kandiji, se ustavljajo ob bregovih in rade pospravijo hrano, ki jim jo nastavijo ljubitelji narave.

Race navadno valijo v aprilu, zato sem bil tembolj začuden, ko sem slučajno prve dni maja našel rajše gnezdo, a ne kje blizu vode, marveč v zaraščenem gozdu, dobrega pol kilometra od Krke. Pod majhnim borom med borovničevjem si je mlakarica naredila gnezdo in znesla dvanajst jajc. Z lovcem dr. Vodnikom sva prišla do ugotovitve, da je ta rasa verjetno imela že prej gnezdo kje v bližini vode, kjer ga ji je uničila poplava ali kaj drugega, potem pa je iz previdnosti znesla drugo gnezdo v gozdu.

Na gnezdo sem skrbno pazil: da ne bi prišel do njega kak škodljivec in rad bi fotografiral gnezdo ter ob koncu izvaljene račke. Prav

vse se mi ni posrečilo, a sem zadovoljen.

Maj je šel h koncu, ko je rasa še vedno valila. 25. maja so bila jajca že počena. Mlade bodo vsak čas, sem ugotovil tisti dan popoldne. Zjutraj bom spet tu. S fotoaparatom seve. In sem bil. »Mama-raca« se je umaknila z gnezda. Zagledal sem kupček rumenih kljunčkov. Čudovit motiv za barvni posnetek! Pripravil sem fotoaparat. A eden od malih, morda nekaj ur starih »stanovalcev«, je pogledal po strani, in že zginil čez rob gnezda, za njim pa še drugih deset. Tako hitro, da ni bilo časa uspešno pritisniti. V bližini gnezda so se zbrali v gručko in se prikrili v gostem borovničevju, dovolj, da za fotografiranje mlade družinice ni bilo nobenih pogojev. Nič zato, glavno je, da so se račke izvalile! Od dvanajstih jajc enajst rač, samo eno je bilo klopotec. »Mamica« se je takoj vrnila, zbrala mladi naraščaj in ga odvedla proti Krki. »Srečno, družinica!« sem jim zaželel. Naj dodam, da je novo-meški zdravnik dr. Vodnik,

videč, da je nekatera gnezda ob Krki ogrožala voda, jajca pobral in jih odnesel v valilnico. Potem je doma vzgojil devet rač in jih že kar odrasle odnesel v njihovo domovino, na otoček sredi Krke pri Otočcu. Kajpak jih je ob izpustitvi za nekaj časa oskrbel tudi z ajdo in koruzo, čeprav jim hrane v tem njihovem paradižu ne manjka. Torej 11 in 9, skupaj 20 kljunov je zagotovo letos več ob Krki. Ker je neposredna okolica gradu Otočec na Krki zaščiten, sami lovci pa so omejili odstrel na en sam mesec v letu tudi sicer v širši okolici, so obeti, da se bo stalež rac povečal.

Peter Romanič

Mladi pišejo

V prsku

Bilo je nekega večera v avgustu, ko so prišli lovci k nam na obisk. Sedel sem na kavču ob strani in prisluškoval razgovoru o lovu. V avgustu se srnjaki ženijo, lovci temu pravijo prsk. V lovišču, kjer lovi moj oče, se glavni prsk neha okrog 10. avgusta. Do tega dne lovci ne smejo streljati srnjakov z močnim rogovjem, ampak samo slabše rogače. Na ta način želijo doseči, da bi bili tudi mladiči močni srnjaki. Lovski predpisi so napisani v lovskem zakonu, v pravilih in poslovniku. Tukajšnja lovska družina ima tak poslovnik, da lovec lahko ustrelji srnjaka z močnejšim rogovjem šele po 10. avgustu. Ta datum je bil že za nami, zato se je oče odločil, da gre naslednji dan na lov.

Po večurnem pogovarjanju so se lovci končno razšli. Hitro sem stopil k očetu in ga prosil, naj bi me vzel s seboj.

Škoraj vso noč nisem zatisnil očesa. Končno je v zvoniku ura udarila trikrat. Hitro sem bil iz postelje in

še hitreje pripravljen za odhod. Šla sva po vijugasti stezi v globokem in temnem gozdu proti Brdu. Počasi sva hodila navkreber in dospela na cilj.

Danilo se je. Pod nama se je odpirala široka dolina. Oče mi je ukazal sesti zraven njega na štor. Ko je okrog naju zavladal popoln mir, je oče prislonil piščalko k ustom in narahlo zapivkal. Morda bo pa še kak zapozneli ženin prišel na nežen srnin. Toda nič se ni ganilo, čeprav je oče še nekajkrat ponovil s klicanjem. Napeto sem prisluškoval in z daljnogledom opazoval predel pod seboj. Če se je premaknila veja, sem v svoji domišljiji že videl srnjaka. Nekajkrat sem že z daljnogledom preiskal vso dolino, ko zapazim daleč v gozdu, da se nama bližata dve rdečkasti lisi. Zadrževal sem dih. Prva priteče mimo mene srna, za njo pa srnjak. Zapozneli ženin torej zato ni ubogal na očetov klic, ker gre s svojo nevesto na sprehod. Oče je srnjaka hitro ocenil in dvignil puško k licu. Čez nekaj sekund, ki so se mi zdele neskončno dolge, je rezek strel pretrgal jutranjo tišino. Srnjaka sva s smrekovo vejico v njegovem gobčku odnesla domov.

Stojan Mladenovič,
učenec 8. raz. os. šole

Lovska organizacija

Tekmovanje na umetne golobe na Toškem čelu pri Ljubljani

Leta 1969 je bilo na pobudo LD Šmarna gora uvedeno tekmovanje v streljanju na umetne golobe med lovskimi družinami občine Ljubljana-Šiška za občinski prehodni pokal in sicer tako, da vsako leto tekmovanje organizira druga družina. Prvo leto je tekmovanje

organizirala LD Šmarna gora, naslednje LD Medvode, lani LD Vodice, letos 11. junija pa LD Ljubljana-Šentvid, na Toškem čelu pri lovski koči.

Bil je čudovit dan, ki je privabil mnogo lovcev, turistov in prijateljev zelene bratovščine od blizu in daleč. Pred lovsko kočjo so se zbrale 4 tekmovalne ekipe po 5 članov. Vse navzoče je v kratkih besedah pozdravil vodja tekmovanja, starešina LD Ljubljana-Šentvid Andrej Babnik. Med gosti je pozdravil tudi predsednika občine Danila Sbrizaja in predsednika ZLD Ljubljana

LD Ljubljana-Šentvid	36 golobov
LD Šmarna gora	36 golobov
LD Vodice	30 golobov
LD Medvode	20 golobov

Z dodatnim izločevalnim tekmovanjem se je LD Šmarna gora uvrstila na prvo mesto, LD Šentvid na drugo, LD Vodice na tretje, LD

1. Vrhovnik Ivan,	LD Šmarna gora,	9 golobov
2. Jurič Ljubo,	LD Šmarna gora,	9 golobov
3. Dolničar Janez,	LD Ljubljana-Šentvid,	9 golobov
4. Benedik Rudi,	LD Ljubljana-Šentvid,	9 golobov
5. Gobanec Tine,	LD Vodice,	8 golobov
6. Burger Julij,	LD Vodice,	7 golobov
7. Karničnik Miloš	LD Medvode,	7 golobov
8. Trpin Tone,	LD Ljubljana-Šentvid,	6 golobov
9. Florjančič Zvone,	LD Šmarna gora,	6 golobov
10. Dermastja Stane,	LD Ljubljana-Šentvid,	6 golobov

Predsednik občine Danilo Sbrizaj je po tekmovanju pred lovsko kočjo prebral rezultate, izročil najboljši ekipi LD Šmarna gora prehodni pokal, prvim trem ekipam in prvim trem strelcem pa diplome. V zbranih besedah je čestital tekmovalcem in opisal pomen takih tekmovanj. Starešina LD Andrej Babnik je podelil prvi ekipi in trem prvim strelcem praktične nagrade. Tudi zadnjemuvrščena tekmovalca sta prejela nagradi, ki jima ju je podelil direktor lovske zadruga Ljuban Zadnik.

Vzorno pripravljena prireditelj je bila zaključena s prijetno lovsko zabavo.

Posebno počašeni so bili lovci in prireditelji tekmovanja, ko jih je popoldne obiskal s svojo ženo predsednik Lovske zveze Slovenije Rado Pehaček.

Dane Čuk

Ljubana Zadnika. V sodniški zbor je vsaka družina določila po enega člana. Na čelu zbora je bil strelski sodnik Janez Saksida.

Po žrebanju strelcev tekmovalcev smo se podali na novo zgrajeno strelišče za kočjo. Strelišče je opremljeno z modernim strelnim aparatom. LD je pri strelišču najela potrebno zemljišče, da ne ogrožajo tuje posesti. Z lovskim rogom je bil oznanjen začetek tekmovanja.

Vsak tekmovalec je streljal na 10 golobov.

Tekmovalne ekipe so se uvrstile sledeče:

Medvode pa na četrto mesto.

Od skupno 20 strelcev so se kot posamezniki odlično oz. prav dobro uvrstili:

niški dolini za lovstvo jako koristno društvo ustanovilo, zahvaliti se je v prvi vrsti gosp. Ignacu Gruntarju, c. kr. notarju v Ribnici. Zahvala gre pa tudi imenovanim, za pravo lovstvo čez vse vnetim gg. odbornikom, ki so gosp. ustanovitelja krepko podpirali. — Ker so tudi vsi udje vneti le za pravo lovstvo, je upati, da bo to mlado društvo postalo vreden sodrug enakim lovskim društvom, ter da ne bode prištevajo zajcev in srnk »ropni divjačini«, kakor so to delali nekateri poprejšnji lovski zakupnik v Ribniški dolini. Saj tako je bilo brati pred ne dolgim časom v blaženem »Slovincu«. — Gosp. urednik, kadar vzredimo kaj dosti te »roparske zverjadi«, povabimo tudi Vas, da se boste zamogli vsaj osebno prepričati, kako grozno krvoločna je ta »zverjad« v Ribniški dolini. Gotovo boste podpirali potem tudi v deželnem zboru preponižno prošnjo bivših »Aasjagrov« za proglasitev omenjene divjačine v »kategorijo roparske zverjadi«. Torej na svidenje!

A. Š.

Lovska družina Zeleni vrh — Vuzenica

Lovišče LD Zeleni vrh — Vuzenica meri 3695 ha. Od tega je 2818 ha gozdov in 869 ha polj. Prevladujejo drevesne vrste kot povsod na Pohorju. Ravninskega lovišča do 400 m nadmor. višine je ca. 200 ha, kjer že vrsto let intenzivno goje hmelj, kar izključuje obstoj divjadi. Gričevja do 600 m je okrog 1300 ha, hribovja od 600 do 1000 m okrog 2100 ha in gorskega sveta okrog 100 ha. Lovišče meji na lovišča LD Bukovje, Gradisce, gojitveno lovišče GG Maribor, Orlica, preko Drave pa z loviščem radeljske družine in LD Muta.

V lovišču je predvsem dovolj srnjadi; stalež cenimo do 250, po ovrednotenju pa naj bi je bilo 200. Določena področja večkrat obišče jejen, videli smo tudi košuto s teletom. Pred leti smo sledili

Iz ribniške lovske zgodovine

»Slovenski narod« je 21. avgusta 1894 — torej pred 78 leti — objavil dopis, ki ga nespremenjenega ponatiskujemo:

Iz Ribnice, 21. avgusta (Izviren dopis) (Lovski klub). Deželna vlada je potrdila pravila »Lovskega kluba v Ribnici«. Vsled tega vršil se je prvi občni zbor tega društva, pri katerem se je sklenilo delovati z vsakovrstnimi sredstvi v prosep lovstva in loviti lovsko-pravilno. Do zdaj se je oglasilo okoli 20 udov. V odbor so bili za l. 1894/95 voljeni: načelnikom: gosp. Ivan Rus, trgovec iz Brež; njega namestnikom: gosp. Janez Kosler, grajščak v Ortneku; blagajnikom: g. Janez Pauser, trgovec v Ribnici in tajnikom gosp. Franc Leiler, notarski uradnik v Ribnici. Da se je to v Rib-

Lovska koča »Golava«, LD Prebold

divjo svinjo, pozneje je prišel še merjasec in blagajna je resno občutila izdatke za povzročeno škodo.

Na obrobni, od gozdov obdanih obdelovalnih površinah so kulture često ogrožene, na ajdi ni več zrnja, fižolovke ostanejo gole, zelje, peso in drugo je treba vnovič posaditi. Zares često velika mera potrpežljivosti, kultura in smisel za lepoto narave odlikujejo naše kmetovalce, ki se pretežno ne pritožujejo zaradi škode. Družina skrbno neguje dobre odnose z njimi.

Divji petelin se še oglša že vsa dolga desetletja na pobočjih Grilovce, okrog našega lovskega doma, po Veržovskem, gor pri Pristovniku. Nekoč je že skoraj prenehalo njegovo klepanje; zopet se je številčno uveljavil; normalen odstrel 2 do 4 letno, intenziven odlov kun in kraguljev ga je nekako obdržal. Zadnja leta pa število zopet upada.

Fazan skoraj ne najde več zdrave travne bilke v vse večjih hmeljskih nasadih. Prostor se mu vse bolj oži, težko ga bo obdržati na klasičen način, razmnožiti pa brez ustreznih sprememb sploh ne. S polj, ravnine se umika v hrib, celo do 600 in 700 m visoko, tam pa postane plen manj nadziranih škodljivcev ali žrtev zime in pomanjkanja.

Jerebice so postale izredno redke.

Tudi zajec se vživlja v nove razmere, pomika se višje, v gozdove. Številčno se je v teku let njegov rod občutno zmanjšal. Nekaj vzrokov poznamo, precej pa še ne.

Pred 20 in več leti so po skalnih previsih in temnih globačah Požarja mulili travo gamsi. Le tu pa tam še zaide po sili razmer v to nekdanje stalno domovanje samotar ali koza.

Gozdni jereb je pa zelo dobro zastopan in poživlja pestrost revirjev. Divjih rac se na Dravi zadržuje tudi po več sto, kar nudi zanimiv lovski užitek.

Pri gojitvi divjadi in izpolnjevanju naših nalog je omeniti vsestransko pomoč in razumevanje vodstva področnega gozdnega gospodarstva Radlje in gozdarjev samih, kot tudi organov javne varnosti. Poudariti je treba tudi živo zanimanje za probleme lovstva in podporo od strani organov občine. Sodelovanje z Lovsko zvezo Maribor pa itak postavljamo na prvo mesto. Vseh članov LD je sedaj 45, kar je za navedeno površino precej. Fizičnih delavcev je 10, kmetovalcev 15, obrtnika 2, 8 je uslužbencev in 9 upokojencev. Po starosti od 50 do 70 let pa jih je preko 30.

Nov način lova izvajamo bolj ali manj uspešno že dalj časa. Lovskemu turizmu namenimo primeren del odstrela srnjakov.

Že pred leti smo lovišče razdelili na revirje, tako da je vsak fizično sposoben član zadolžen za površino okrog 100 ha. Zadolžitev nalaga nadzor, vzdrževanje lovskih naprav, krmljenje itd. Nad delom članov vodijo nadzor trije pomožni čuvaji, ker za stalnega čuvaja ni sredstev. Delo, ki ga zadolžen član ne naredi, opravijo čuvaji na njegov račun. Obračun izvršimo po točkovnem sistemu.

Že 18 let nam nudi zavetje lovski dom na Grilovci, kjer preživimo mnogo lepih in nepozabnih uric.

K. F., prosvetar LD

LD Puščava je počastila svoje jubilate

Konec minulega leta so člani LD Puščava v Lovrencu na Pohorju proslavili jubileje svojih najstarejših članov. Najdaljši lovski staž je dosegel Gašper Karničnik, saj je bil do svojih 80 let kar 60 let lovec. Anton Kasjak je že praznoval 75. rojstni dan, lovstvu pa je posvetil 55 let. Samo leto manj je lovec 75-letni Gabrijel Jeger. Anton Švajger je postal lovec z enaindvajsetimi leti, sedaj pa jih ima že 70. Prav tako starost je dosegel Mihael Petrič, ki je že 36 let navdušen lovec.

Jakob Švajger pa je s svojimi sedmimi križi lovec že pol stoletja.

Polno priznanje za svojo zvestobo in uspešno gospodarjenje v lovišču zasluži tudi gospodar LD Forte Paradiž, šestdesetletnik, ki je že 42 let zapisan zeleni bratovščini.

Starešina LD ing. Hrabro Pernat se je vsem jubilatam, ki so prekoračili sedemdeseto leto življenja, zahvalil za dolgoletno sodelovanje in jim v znak priznanja izročil skromna darila. Mlajšim lovcem naj bodo ti klenci moške, ki so dejansko s srcem lovci, svetel zgled vztrajnosti, zvestobe in predanosti lovski organizaciji.

Posvet lovske družine se je končal z veselim delom pri obloženih mizah, kar se za tak dogodek vsekakor spo-

Strelišče in umetni rov

Lovska družina na Muti, z 39 lovci in 3 pripravniki, je na uspehe v preteklem letu lahko ponosna. Njihovo lovišče je opremljeno s krmlnicami in drugimi lovskimi objekti, skrb za divjad pa je postala vodilo večine lovcov.

Letos bodo uredili strelišče za umetne golobe in malokalibrsko puško, ki bo prvi tovrstni objekt v občini. Poleg tega bodo naredili tudi umetni rov za vadenje psov jamarjev. Predvidevajo tudi nekaj večjih vlaganj divjadi, odstrela pa za enkrat ne bodo povečali; za letos predvidevajo odstrel le 50 srnjadi.

K. W.

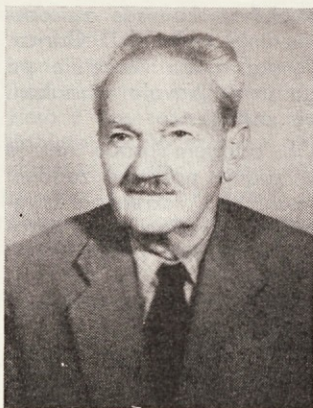
Zaslužni jublanti LD Puščava: Forte Paradiž, Mihael Petrič, Jakob Švajger, Anton Kasjak

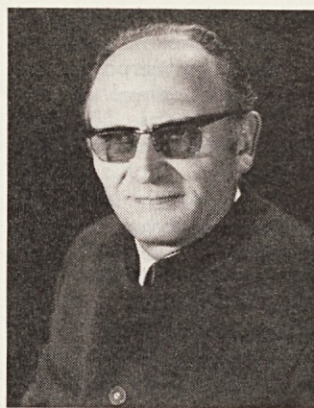
dobi. Jubilanti so imeli veliko zalogo lovskih zgodb in vsi mlajši so jim z veseljem prisluhnili. Tako bogatih lovskih izkušenj, kot jih imajo staroste lovske LD, ne najdemo povsod.

A. B.

Jubilanti

Dipl. ing. Alojz Rus

Ivan Rojc

LD Žalec – S. K.

Dipl. ing. Alojz Rus, gozdarški svetnik v pokoju, je 21. junija letos praznoval 80-letnico svojega plodnega življenja. Po končanem študiju na Dunaju je moral kot mlad oficir odriniti na rusko in kasneje na italijansko fronto. Takoj po razsulu Avstro-Ogrske pa je sodeloval v bojih za slovensko severno mejo na Koroškem. V narodnoosvobodilni borbi je kot zaveden in prizadeven aktivist skupnosti veliko doprinesel.

Bil je dolgoletni upravitelj raznih gozdnih uprav in lovec že od rane mladosti. Po osvoboditvi je bil med najprizadenejšimi ustanovnimi člani LD Bled in vse do nedavna član njenega upravnega odbora. Opravljal pa je tudi druge naloge, zlasti se je izkazal kot strokovni svetovalec pri vzgoji mladih lovcev. Dragi lovski tovariš Lojze, ob Tvojem visokem življenjskem jubileju Ti vsi lovci, znanci in prijatelji izrekamo priznanje za Tvoje plodno delo v lovstvu in želimo, da bi ti bila jesen tvojega življenja čim prijetnejša!

Lovci LD Bled – MK

Milan Vončina

Srečko Mravljak

Peter Kovač

Jože Cepec

organizaciji. Neumorno je deloval v LD Žalec, katere predsednik je zadnja leta. Njegova zasluga je, da je ta lovska družina med najboljšimi v celjski zvezi.

Njegovo lovsko delovanje pa presega meje družine. Dolga leta je bil aktiven odbornik upravnega odbora LZ Celje, sedaj je član nadzornega odbora. Jubilant je prejel za

delo v lovstvu znak za zasluge in red II. stopnje.

Tudi svoje poklicno delo je tovariš Rojc posvetil lovstvu. Po prevzemu bivše poslovalnice z lovskim priborom v Celju, ki ni lovcem praktično nudila ničesar, je kot poslovodja nove trgovine »Lovec« poskrbel za lepo urejeno in dobro založeno trgovino. Uredil je tudi reden odkup

divjačine in s tem olajšal lovskim družinam prodajo plena.

Kot kinolog je I. Rojc priznan sodnik za delo in zunanost psov jamarjev in znan vodnik jamarjev, ptičarjev in šarivcev. V Klubu ljubiteljev jabečarjev in terierjev je aktiven kot podpredsednik.

Ob jubileju mu vsi njegovi lovski tovariši in kinologi iskreno čestitamo ter želimo še obilo zdravja ter uspehov v lovstvu in kinologiji.

Milan Vončina ustanovni član naše LD in dolgoletni lovski tovariš, je 15. 10. 1971 praznoval svojo 80-letnico. Jubilant je bil rojen v Kozjem in se je pred pol stoletja preselil v naše mesto Slovenske Konjice, kjer se je takoj vključil v lovske vrste.

V lovstvu je deloval vsa leta, poleg tega pa tudi v narodnih narodnih organizacijah in društvih. V času NOB je bil aktiven sodelavec v OF, zato ga je okupator ves čas preganjal in mu sinove odpeljal v zloglasno taborišče Dachau. Dolgo vrsto let je bil tajnik, blagajnik LD in član upravnega odbora LZ Celje. Na tečajih je pripravljale kandidate za lovski izpit ter jih tudi drugače vzgajal v dobre in pravične lovce. Za prizadevno in plodno delo v lovstvu je bil odlikovan z znakom za zasluge in z redom II. stopnje. Tovariš Milan je tudi širšemu krogu lovcev dobro poznan in priljubljen, saj je odločen pobornik za pravičen lov in zaščito divjadi. K njegovemu življenjskemu prazniku mu sicer čestitamo z zamudo, a zato tem bolj iskreno ter mu želimo še mnogo zdravih, zadovoljnih let in lovski – dober pogled!

Konjiški lovci

Trije sedemdesetletniki LD Orlica – Vuhred

Srečko Mravljak, učitelj mladih lovcev v klicanju divjadi in prepariranju trofejev, je častni član naše LD in knjižničar LZ Maribor od njene

Ivan Rojc – šestdesetletnik Vitalnemu in mladostnemu jubilaru nihče ne bi prisodil, da jih je 31. julija 1972 dopolnil 60. Sicer pa tudi zanj velja, da je človek toliko star, kot se počuti.

Že od mladih nog mu nagaja lovska žilica. Po vojni pa se je z vso vnemo posvetil lovu pa tudi lovski

ustanovitve. Zvest lovski tradiciji svojega rodu je že od rane mladosti ljubitelj narave in divjadi. V upravnih odborih lovskih društev je deloval od 1929 do 1941. V nadzornem odboru LD je že od leta 1961. Za svoje požrtvovalno delo je prejel znak za lovske zasluge.

Peter Kovač je soustanovitelj in častni član naše LD. V lovskih vrstah je že od l. 1925. Mnogo let deluje v upravnem in nadzornem odboru LD in od leta 1954 opravlja blagajniške posle. Za vestno delo je bil odlikovan z znakom za lovske zasluge in z redom zasluge za narod.

Jože Cepec, častni član naše LD, je lovec od leta 1920 in odličen jerebar. Od leta 1931 do 1939 je bil vesten lovski čuvaj občinskega lovišča.

Vsem trem spoštovanim lovcem ob njihovem življenjskem jubileju želimo še mnogo let zdravja in zadovoljstva ter vedno – dober pogled!

LD Orlica – Vuhred

Ludvik Bevc, član LD Sevnica, praznuje 60-letnico rojstva in 35-letnico zakonskega »jarma«. Vse najboljše, mnogo užitka na lovu in dober pogled Ti iskreno želijo člani –

LD Sevnica

Umrli

Alojz Košar, član in soustanovitelj LD Slatina Radenci, je 1. januarja 1972 za vedno odšel iz zelene bratovščine, star 80 let. Puško je nosil polnih 60 let. Bil je vrsto let gospodar LD, član upravnega odbora in lovovodja. Vzgojal je mlade lovce in jih pripravljaj na lovske izpite. Leta 1966 je odstopil del svojega zemljišča, kjer si je LD postavila voljere za fazane, ki jih je sam gojil z veliko ljubeznijo. Za svoje

požrtvovalno delo je bil odlikovan z znakom za lovske zasluge, dobil je pa tudi več priznanj in pohval od področne LZ in naše LD, ki ga je leta 1968 izvolila za častnega člana.

Streli radenskih lovcev ob njegovem odprtem grobu so naznanili, da je divjad izgubila svojega skrbnega varuha, lovci pa iskrenega tovariša. Dragemu in spoštovanemu »stričku«
Lojzetu časten in trajen spomin!

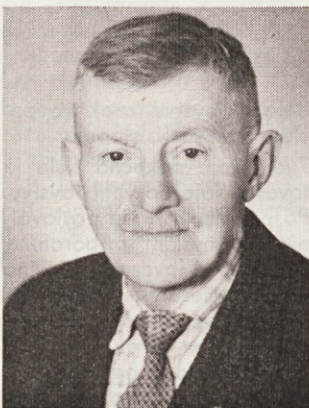
LD Slatina Radenci

Zvone Božič nas je v 63. letu starosti 10. 1. 1972 mnogo prezgodaj zapustil. Bil je večletni predsednik oz. dolgoletni član nadzornega odbora naše LD. Kot vzoren lovski tovariš in vzgojitelj lovskega naraščaja nam je bil vsem za zgled. Zaslužene upokojitve ni dočakal. Ni mu bilo dano, da bi jesen svojega življenja užival v naravi. Zvone, ne bomo te pozabili! Lahka naj ti bo zemlja slovenska!

Lovski tovariši –
LD Grmada-Celje

Franč Černuta-Klančar, član LD Log pod Mangartom od njene ustanovitve, je umrl 18. maja 1972 v 47. letu starosti. Bil je 15 let starešina lovske družine. Kot vzoren član in starešina je prejel od področne lovske zveze v Novi Gorici pismeno pohvalo. Zadnje leto je bil tudi član sveta starešin in

Alojz Košar

strokovne komisije za ocenjevanje trofejev ZLD Gorica. Lovska zveza Slovenije pa ga je odlikovala z znakom za zasluge.

Ob odprtem grobu mu je v zadnji pozdrav zadonel lovski rog. Iskrenega tovariša in starešino bomo ohranili v trajnem spominu.

LD Log pod Mangartom

Jože Oblak, upokojenec, član LD Litija, je 22. 4. 1972, star komaj 55 let, odšel v večna lovišča. Po naporni službi kot železniški strojevodja je vedno rad zahajal v gozdove, v hribe, kjer se je boril kot partizan. Zahrbna bolezen ga je po 24-letnem lovskem udejstvovanju iztrgala iz naših vrst. Pokopali smo ga na savskem pokopališču blizu njegovega doma, gorskih stezic in ruš. Pokojni Pepi, ostal nam boš v lepem, trajnem spominu!

LD Litija

Ivana Krašovca, starega 43 let, smo 8. maja 1972 položili v mnogo prerani grob. Bil je lovec pravega slovenskega duha in vzoren tovariš. Kot ljubitelj narave je vedno znal prisluhniti njenemu utripu, a neizprosna usoda mu v zadnjem obdobju tega ni več dovoljevala. Puške njegovih tovarišev in lovski rog so oznanili zadnje slovo od dragega Ivana. Ohranili ga bomo v trajnem spominu in v naših mislih bo še vedno z nami na lovskih pogonih.

LD Lož – Stari trg – I. š.

Iz LD Orlica – Vuhred

Ernest Robnik je decembra 1971, star komaj 35 let, za vedno odšel od svojih tovarišev. Pohorski gozdovi, ki so Ti bili tako dragi, bodo šumeli ob Tvojem preranem grobu.

Jože Smolar pa je junija 1971, star komaj 37 let, za vedno zapustil naše vrste. Komaj je s polnim poletom začel doživljati lepoto na-

rave, ko ga je prerana smrt ustavila na lovski poti. Pokojnima tovarišema naj bo lahka domača zemlja!

LD Orlica – Vuhred

Lovska kinologija

Olimpijska razstava psov vseh pasem v Münchnu

Deželna zveza Bavarske v Nemški kinološki zvezi in Društvo prijateljev psov München sporočajo, da je prvotno predvidena razstava za oktober nepreklicno preložena na čas pred olimpijskimi igrami, na 24. september 1972.

Rok za prijave je do 27. avgusta 1972.

Razstava bo na olimpijskem prostoru v športni dvorani. Predvideno je, da bo na razstavi poleg CACIB najlepšemu psu podeljen tudi naslov Olimpijski zmagovalc. Prijavnice in pojasnila razpošilja oz. daje Landesverband Bayern in VDH, 8 München 19, gospa B. Burkert, Zuccalistrasse 13, telefon 0811/176757.

Na dan razstave se začne tudi znano oktobrsko praznovanje »Münchner Oktoberfest«. Obiskovalci razstave in razstavljalci se bodo torej lahko udeležili tudi tega praznovanja s tem, da se bodo z olimpijskega stadiona s podzemsko železnico odpeljali neposredno do končne postaje (Goetheplatz).

Uredništvo

Po 16 letih zopet uporabnostna tekma

»Lovec brez psa je kakor jezdec brez konja.«
Dr. Janko Lokar, 23. 2. 1927

Na vsestranski uporabnostni preizkušnji oziroma tekmi vseh vrst ptičarjev, ki jo prireja LZ Prekmurje 15., 16. in

17. sept. 1972 v počastitev petdesetletnice pomurskega lovstva, bo podeljen tudi naslov Republiški prvak v delu. Tekma bo pripravljena in izvedena po novem pravilniku o vsestranski uporabnosti preizkušnji ptičarjev, ki predvideva predmetne skupine in v okviru teh po-

samezne predmete, ki so navedeni spodaj. Pri vsakem predmetu je tudi vrednostno število, ki ga pomnožimo z doseženo oceno, da dobimo število točk za posamezen predmet. Ocene so: izredno 4 i, prav dobro 4, dobro 3, zadovoljivo 2, pomanjkljivo 1, nezadostno 0.

Predmeti	Vrednostno število
1. Gozdno delo	
Krvni sled — delo na jermenu	5
Oblajanje mrtve divjadi (neobvezno)	4
Pokazanje mrtve divjadi (neobvezno)	3
Lisičja vleka	5
Zajčja vleka	4
Šarjenje	4
Grmarjenje	3
2. Vodno delo	
Šarjenje v vodi z ločjem	3
Šarjenje v vodi z ločjem za raco	3
Prinašanje izgubljenega iz globoke vode z ločjem	3
3. Poljsko delo	
Nos	6
Iskanje	4
Stoja	4
Vedenje pred divjadjo in natezanje	3
Delo za obperuteno jerebico (fazanom)	4
vključno prinašanje — ali	
Poiskanje in prinašanje izgubljene sveže ustreljene jerebice (fazana), ki je pes ni videl pasti — ali . . .	3
Prinašanje jerebice (fazana) po vleki	3
4. Ubogljivost	
Ubogljivost v gozdu	3
Vedenje na stojišču	2
Hoja ob nogi	2
Odložitev	2
Vodljivost na jermenu	1
Ubogljivost pri vodnem delu	3
Ubogljivost na polju	3
Strelomirnost	2
Vedenje pred divjadjo	
a) perjadjo	
b) koristno dlakasto divjadjo }	3
5. Prinašanje	
Prinašanje lisice po vleki ali nadomestno delo	2
Prinašanje zajca ali kunca	2
Prinašanje perjadi	
a) race	1
b) jerebice (fazana)	1
Prinašanje lisice prek zapreke	3
6. Sodelovanje z vodnikom	—
7. Veselje do dela	—

Predmeta: Sodelovanje z vodnikom (6) in veselje do dela (7) nimata vrednostnega števila in se pri obračunu točk ne upoštevata, vendar se vneseja v ocenjevalno tabelo.

Kakšno delo mora pes opraviti, da zadovolji zahtevam posameznega preizkusnega predmeta in kako ga naučimo teh veščin, je v glavnem opisano v knjigi doktorja Janka Lavriča »Moj pes«. Pripomniti moramo, da je krvni sled, ki ga mora pes izdelati na jermenu, dolg le 400 m. Za oblajanje in pokazanje mrtve divjadi je krvni sled podaljšan še za 200 m, ki ga mora pes prosto izdelati in divjad oblajati ali pokazati, kar pa ni obvezno in se ne šteje v minimalno število točk za dosego posameznega nagradnega razreda. Preglednica minimalnih pogojev, objavljena na naslednji strani, prikazuje, kakšen uspeh je potreben za dosego posameznih nagrad. Uspešno opravi preizkušnjo oz. tekmo, kdor doseže vsaj III. nagrado. Vsi psi oz. njihovi vodniki, ki bodo uspešni na tej preizkušnji oz. tekmi, bodo nagrajeni z lepimi nagradami. Glavni namen vsestranske uporabnostne tekme je: izbrati in pokazati, kakšen pes je sposoben za pravičen lov, kakršnega si vsak pravi lovec želi.

Vladimir Pfeifer

Ocenitev psov jamarjev LZ Celje, 21. 5. 1972 na Rinki

Telesno je ocenjeval sodnik Milan Ivežič s pripravnikom Milanom Udovčem. Psi v rovu sem ocenil podpisani s pripravnikom Francem Pinterjem. Vodja prireditve je bil Slavko Kovač, zapisničarica Silva Robič. Na telesno ocenitev je bilo privedenih 20 jamarjev: 10 lovskih terierjev, 9 resastih jazbečarjev in 1 kdl. jazbečar. Prejeli so sledeče telesne ocene: — lovski terierji: 2 odlično, 3 prav dobro, 2 dobro, 3 neocenjeni; — resasti jazbečarji: 2 odlično, 4 prav dobro, 3 dobro;

— kratkodlaki jazbečarji: 1 dobro.

Na preizkušnji naravnih zasnov v rovu je bilo 22 psov, od tega 9 lovskih terierjev in 13 jazbečarjev.

Ocene:

Lovski terierji —

BRIN Graškogorski, JRJLT 3282, lastnik Marko Finkšt, Nazarje, 68 točk, I. b ocena; KORA Jamniška, JRJLT 3346, lastnik Franc Vodušek, Rogatec, 65 točk, I. c; BOR, JRJLT 3595, lastnik Lojzka Kriebel, Mislinja, 54 točk, II. a; RINA, JRJLT 3540, lastnik Štefan Petaver, Ponikva, 37 točk, II. a; Lovskih terierjev ni bilo ocenjenih 5, ker niso šli v rov.

Jazbečarji —

EKO Gomilski, JRJki 192, lastnik Martin Petrin, Brezje-Mozirje, 68 točk, I. a; ZAR, JRJki 478, lastnik Janez Černež, Celje, 65 točk, I. b; CAR Terski, JRJri 1243, lastnik Franc Orešnik, Ljubno ob Savinji, 63 točk, II. a; EGO, JRJri 428, lastnik Roman Smole, Pristava, 61 točk, II. b; DORA, JRJki 1234, lastnik Rudi Mlinarič, Brežice, 59 točk, II. c; FIDO, JRJki 202, lastnik Stane Kavčič, Sl. Konjice, 45 točk; ČEDA Gomilska, JRJki 164, lastnik Jože Zupan, Rečica, 41 točk.

Prav tako tudi 5 jazbečarjev ni bilo ocenjenih, ker niso šli v rov. V rovu je bila zdrava, odrasla, za borbo sposobna lisica.

Splošen vtis: nekaj lovskih terierjev je doseglo odličen uspeh, prav tako so bili nekateri jazbečarji v rovu zelo borbeni. Še vedno pa je pri nekaterih vodnikih opaziti, da ne znajo imeti pravega kontakta s psom pri delu v rovu. Preizkušeni psi v rovu bodo oktobra preizkušeni še v delu na planem. Vodniki psov, ki bodo tudi to preizkušnjo uspešno opravili, prejmejo lepe praktične nagrade od prireditelja Lovske zveze Celje, ki daje vsako leto precejšnja sredstva za kinologijo, za kar ji najlepša hvala.

Ivan Rojc,
kinol. sodnik

PREGLEDNICA MINIMALNIH POGOJEV ZA DOSEGO NAGRAD

Predmetna skupina	Največje število dosegljivih točk	Najmanjše število točk za doseg			Pogoji za:		
		I. nagr.	II. nagr.	III. nagr.	I. nagrado	II. nagrado	III. nagrado
Gozd	84 + 16 točk obla- janje* + 12 točk poka- zanje* mrtve divjadi	68	54	36	Uspeh** v vseh 5 obveznih predmetih; delo na jermenu z oceno vsaj prav dobro	Uspeh v vseh 5 predmetih; delo na jermenu z oceno vsaj dobro	Uspeh v 4 predmetih; delo na jermenu z oceno vsaj zadovoljivo
Voda	36	30	24	18	Uspeh v vseh 3 predmetih	Uspeh v vseh 3 predmetih	Uspeh v 2 predmetih, od teh prinašanje izgubljenega iz globoke vode z ločjem
Polje	84	70	60	40	Uspeh v vseh 5 predmetih; nos, iskanje, stoja ocena vsaj dobro	Uspeh v vseh 5 predmetih; nos in stoja ocena vsaj dobro	Uspeh v vseh predmetih razen dela z jerebico (fazanom) v smislu čl. 70 in 71; nos in stoja ocena vsaj zadovoljivo
Ubogljivost	84	67	60	58	—	—	—
Prinašanje	36	28	24	18	Uspeh v vseh 4 predmetih	Uspeh v vseh 4 predmetih	Uspeh v 3 predmetih, med temi: prinašanje dlakaste divjadi, perjadi in lisice v smislu čl. 43 in 91
Skupaj	324	263	222	170	* to število točk se ne šteje za doseg minimalnega števila točk, ** za uspeh velja že tudi ocena 1 (pomanjkljivo)		

Ocenitev psov jamarjev LZ Koper, 28. 5. 1972 v Črnem kalu

Pred gostinskim obratom »Slavko« je bilo najprej ocenjevanje zunanosti psov, ki še niso bili ocenjeni, ob prisotnosti kinološkega referenta LZ Koper Oresta Bordona, predstavnika LZ Koper Alfreda Tavčarja, ki je bil

tudi vodja prireditve, vodnikov, nekaj domačinov in turistov, ki so z zanimanjem opazovali ocenjevanje.

Privedenih je bilo 10 psov, ocenjenih 9: 8 resastih lov. terierjev (5 psov, 3 psice) in 1 kdl. jazbecar. Telesne ocene: 5 prav dobro, 3 zadostno, 1 nezadostno. Ocene za dlako terierjev: 1 odl., 6 prav dobro, 1 nezadostno.

Privedeni psi so bili po zunanosti v poprečju dobri, saj niso ustrezali le trije zaradi zobovja (predsekavost), dlake (svilnata) in višine. Želeti pa bi bilo, da bi v bodoče lastniki oz. vodniki pripeljali na prireditve primerno pripravljene pse, tj. z odstranjeno odmrlo in odvečno dlako itd.

Klub ljubiteljev psov jamarjev, ki so mu prvenstveno zaupane vse te pasme in uživa prav zato vso moralno kakor tudi občasno finančno pomoč lovskih zvez in večine lovskih družin, je predvsem poklican, da posreduje kinološkimi referenti LZ in LD navodila, pojasnila in napotke v smislu jugosl. kinoloških predpisov o strokovnem delu. O tem je bilo sicer že mnogo napisanega v naši strokovni literaturi oziroma strokovnem glasilu. Vendar bi vse to zbrano in posredovano kinološkimi referenti bila čvrsta osnova za delo vodnikov in tako za razvoj naše kinologije.

V neposredni bližini omenjenega kraja je bila preizkušnja v jamarjenju, ki je de-

jansko odločilna, saj brez uspešno prestane preizkušnje v rovu pes načelno ne sme k preizkušnji na planem. Kako pomembna je preizkušnja jamarja v umetnem ali naravnem rovu, nam pove že pravilnik, ker noben pes za preizkušnjo v rovu (A) in preizkušnjo na planem (B) ne more dobiti nižje skupne ocene od one, ki jo je dobil za jamarjenje (A). Za priznanje psa kot plemenjaka in psice za plemenitev pa sta obvezni obe uspešno opravljeni preizkušnji (A + B).

Umetni rov, ki ga je pripravil Justin Cah, lovski čuvaj iz Črnega kala, je imel en vhod, premer ca. 20 × 20 cm, dolžina ca. 4 m, raven, brez zožitve in poglobitve, z mrežastim zapahom pred kotlom velikosti ca. 50 × 50 cm. Za roparico v kotlu je bil že doraščen jazbec. Morda ni odveč omeniti, da v loviščih koprskih LD ni težav glede roparic, saj Justin Cah zagotavlja, da z gotovostjo ulovi jazbeca v dveh tednih, kar mu je do sedaj tudi vedno uspelo.

Po preizkušnji v Črnem kalu

Foto ing. M. C.

Za preizkušnjo v umetnem rovu je bilo prijavljenih 9 psov, preizkušenih oziroma ocenjenih pa 7. Ocenjeni so bili v 4 predmetih: ostrnost, vztrajnost, glas, preiskava rova.

Uspehi:

Ada (Čeda), lov. ter., lastnik Stane Velikonja, Koper, 40 točk;

Rast, lov. ter., lastnik Stane Velikonja, Koper, 27 točk; Sar, lov. ter., lastnik Alojz Mikuš, Portorož, 48 točk; Sara, lov. ter., lastnik Peter Paradiž, Koper, 41 točk;

Sari, lov. ter., lastnik Virgilij Panger, Dvori nad Izolo, 45 točk;

Zuf, lov. ter., lastnik Ettore Bordon, Škofije, 35 točk; Fedo Gomilski, kdl. jazb., lastnik Mario Rabeliko, Portorož, 27 točk.

Od psov – razen dveh, ki nista bila ocenjena zaradi nezadostne telesne ocene v smislu pravilnika čl. 15 – so vsi psi prejeli v jamarjenju zvezdico, t. j., da so v vseh storitvah oz. predmetih dobili vsaj zadostno oceno, štirje od teh pa poleg tega še podkvico, ker so dosegli tretjo skupno oceno.

Od lovskih terierjev pričakujemo ostrnost, vztrajnost in odločnost, kar je bistveno v njihovi zasnovi. Ker je ta pes v tem lahko učljiv, je razumljivo, da po predhodni pravilni pripravi ni težav na preizkušnji prikazati te njegove lastnosti.

Prireditelj je potekala zadovoljivo. Poleg priznanja prireditelju zaslužijo pohvalo tudi kinološki sodniški pripravniki Leo Fabiani, Lojze Mlakar in Andrej Tollazzi.

Ing. Marijan Cvenkel,
kinol. sodnik

Prijavljene paritve

Vsi navedeni psi plemenjaki in plemenjakinje so uspešno prestali preizkušnjo.

Nemški prepeličarji:

Lord v. d. Buchenzausche, JRPr 12 – Ciba Poljčanska, JRPr 139, leglo 5. 8. Rejec Anton Zlatič, Cesta 4. jul. 79, 68270 Krško.

Kuno v. Geroweiker, JRPr 11 – Frika Šmohorska, JRPr 05, leglo 5. 8. Rejec Stane Va-

land, Sp. Poljčane, 62319 Poljčane.

Iro v. Hörzendorfer, See, JRZB DW 491/66 – Ela Poljčanska, JRPr 166, leglo 6. 6. Rejec Božo Suhadolnik, 61353 Borovnica (št. 8).

Koker španjeli:

Demon Uskovniški, JRŠK 596 – Aida, JRŠK 1303, leglo 14. 7. Rejec Jože Seme, 69000 Murska Sobota.

Črt, JRŠK 1338 – Cera Kokerška, JRŠK 1341 leglo 8. 6. Rejec Davorin Hočevar, Cankarjeva 21, 61240 Kamnik.

Nemški kdl. ptičarji:

Dik Vodranski JRPKi 7085 – Bistra Starška, JRPKi 7206, leglo 27. 6. Rejec Just Poropat, Bistrica 52, 62341 Limbuš.

Nemški ostrdlaki ptičarji:

Don, JRPos 2729 – Diana Janška, JRPr 2741, leglo 18. 8. Rejec Ivan Udovič, Unec 115, 61381 Rakek.

Lovski terierji:

Agič, JRLT 5618 – Beba, JRLT 2706, leglo 25. 8. Rejec Ludvik Piščanc, 65295 Branik (št. 219).

Boj, JRLT 3659 – Deva Osilniška, JRLT 5735, leglo 22. 8. Rejec Jože Podržaj, Rudnik, Cesta 4 št. 5, 61000 Ljubljana.

Dingo, JRLT 5660 – Dasa Noršinska, JRLT 5751, leglo 13. 8. Rejec Jože Trajber, 69221 Martjanci (št. 56).

Car, JRLT 3426 – Erska Pobreška, JRLT 3141, leglo 14. 7. Rejec Frank Kristančič, 65211 Kojsko (št. 61).

Reks Pobreški, JRLT 5725 – Brina, JRLT 5748, leglo 7. 7. Rejec Božo Pavčič, 61353 Borovnica (št. 125).

Boj, JRLT 3659 – Aga, JRLT 5713, leglo 31. 7. Rejec Stane Hribernik, Puštal 82, 64220 Škofja Loka.

Ega v. Spadenberg, JRLT 5643 – Juca Bukovska, JRLT 5805, leglo 22. 7. Rejec Geza Kalamar, Domanjševci 51, 69206 Križevci.

Brak-jazbečarji:

Runo Reseniški, JRBj 2183 – Danja Olminska, JRBj 3223, leglo 15. 8. Rejec Roman Smole, Zibika 39, 63253 Pristava.

Arko v. Hirschbrunn, OHZB-

Lovsko izrazoslovje

Gams ali divja koza

(Nadaljevanje)

Gamsi, ki živijo nad gozdno mejo v goličavju, so goličavarji (goličavar-ja), tisti v gozdnem pasu pa goščarji (goščar-ja). Seveda se pozimi često tudi goličavarji umaknejo v gozd.

Gamsim rogovom, ki jih imata kozel in koza, pravimo roglji (rogelj-a). Gams ima roglje (množ. raba), čeprav ima le dva roglja. Toda npr. našel sem dva odbita roglja (dvoj.). Kost, na kateri je »nasajen« roglj, je rožnica ali čelni nastavek (enako imenovani tudi pri jelenih).

Gamsek ima že po nekaj mesecih življenja nekaj centimetrov dolge, lahno upognjene rožičke (rožiček). Rožiček = majhen rog. Drugo leto pa ima kozlè že roglje. Ko pozimi rast roglja zastane, se okrog njega napravi obroček. Po obročkih ugotavljamo gamsovo starost. Razdalja med dvema obročkoma je letnica.

Odprti roglj ima manj kot 5-letni gams, kar se vidi na očiščeni oz. okuhani trofeji; spodnji rob roženine se namreč ne tišči čelnega nastavka. Pet- in več letni gams pa ima zaprti roglj, ker se roženina na korenu tišči čelnega nastavka. Roglji so zasmoljeni (zasmoljen), če imajo na sebi več ali manj smole. Za zasmoljenost pri ocenjevanju trofeje lahko odbijemo do 5 točk.

Gamsji bezoar je kroglast tvor, ki nastane v gamsjem želodcu iz po-

žrte dlake (pri lizanju) in drugih neprebavljenih snovi. (Gamsji bezoar razlikuj od jelenjega bezoarja, Lovec – izrazoslovje, št. 6/1971!)

Gamsji prsk (ker je tudi srnji prsk) je: a) gamsje parjenje, b) čas gamsjega parjenja (november, december). V prsku gredo k tropom stari gamsi, ki sicer živijo kot samotarji. Ti kozli, ki imajo v prsku veljavo v tropu, so prskači (prskač-a). Mlajši gamsi so oprezniki, ki pridejo do zaskoka (zaskok-a) le, če prskač ni dovolj buden. Prskajoči kozel skoraj ne prestando mokri (mokriti), uhajajo mu semenčice in na čopku ter na trebušni dlaki mu nastaja temna vlažna lisa (palež??).

Izrazite bolezni te divjadi so: gamsja slepota, gamsje garje ali gamsja garjavost, gamsja bradavičavost. Pogosto napačno rabimo splošna imena, kakor gamsova koza, gamsovi roglji itd.

Gamsova koza pomeni kozo enega, določenega kozla. Na splošno pa je pravilno: gamsja koza (edn.), gamsje koze (mn.). Roglji te divjadi na splošno so: gamsji roglji.

Roglji enega, določenega gamsa so: gamsovi roglji (roglji gamsa, brez pridevnika, nepravilno; roglji močnega gamsa, s pridevnikom, pravilno).

Roglji dveh, treh ali več določenih živali pa: roglji gamsov. (Glej Lovca – izrazoslovje, št. 5/1971!)

C. F.

DBR 4075 – Aga, JRBj 2182, leglo 15. 7. Rejec Friderik Grilc, Podkoren 74, 64280 Kranjska gora.

Car, JRBj 3079 – Bara, JRBj 3007, leglo 8. 8. Rejec Ernest Tinta, Deskle 6, 65210 Anhovo.

Zigo, JRBj 3060 – Žara Vitanska, JRBj 3253, leglo 28. 7. Rejec Rudi Petelinšek, 63205 Vitanje (št. 78).

Aras, JRBj 3203 – Cara, JRBj 2073, leglo 27. 7. Rejec Milan Drnovšek, Prapreče 42, 61410 Zagorje ob Savi.

Kdl. istrski goniči:

Cigo Strminski, JRGki 5763
– Hitra, JRGki 7024, leglo 25. 6. Rejec Jakob Anderluh, Ponkva, 63232 Ponkva.
Haro Travnogorski, JRGki 7197 – Hajka Javorniška, JRGki 7189, leglo 18. 6. Rejec LD Sodražica.
Ero Velikolaški, JRGki 6991 – Asta, JRGki 7113, leglo 16. 6. Rejec Andrej Maček, Šentjošt 48, 61354 Horjul.
Azor Dešna Puštalski, JRGki 7111 – Ara, JRGki 6923, leglo 11. 8. Rejec Ančka Udovič, Unec 115, 61381 Rakek.
Heri Javorniški, JRGki 7202 – Cita Dešna Puštalska, JRGki 5823, leglo 5. 8. Rejec Ančka Udovič, Unec 115, 61381 Rakek.
Tom Blegoški, JRGki 7067 – Cedra Blegoška, JRGki 7260, leglo 3. 6. Rejec Jože Benedičič, 64227 Selca (št. 96).

Resasti istrski goniči:

Atoš, JRGri 1171 – Gorša Tunjaška, JRGri 1416, leglo 5. 6. Rejec Ignac Tavčar, Sp. Luša 5, 64227 Selca (nad Škofjo Loko).

Posavski goniči:

Rif, JRGp 10 032 – Darja, JRGp 7010, leglo 20. 8. Rejec Ančka Udovič, Unec 115, 61381 Rakek.
Boj, JRGp 7948 – Ciga, JRGp 10 054, leglo 15. 7. Rejec Silvo Ferlin, Poklek 5, 63257 Podsreda.

Planinski goniči:

Ako v. Stenibach, OHZBS 72/67 – Anja v. Kosterkogel, ZBOCL Br 610, leglo 20. 6. Rejec Vlado Ogrizek, Kostivnica, 63241 Podplat.

Prijavljena in zaščitena psarna

»Kresniška« za dalmatince, lastnica Jelka Simčič-Kremesec, Ljubljana, Djakovičeva 13.

Novi sodniški pripravniki

Za ocenjevanje zunanosti službenih psov: Mira Cizelj, Ljubljana, Goriška 53.
Za ocenjevanje zunanosti in dela ptičarjev: Ivan Udovič, Unec 115, p. Rakek.
Štefan Tišler, Partizanska 95, Lendava.

Kinološka zveza Slovenije

Šaljive

Strašilo in pol

Kmet Maks se pritožuje, da mu vrane, srake, šoje in druge živali delajo na posevkih veliko škodo. Lovec Rafko ga mirno poslušja pa pravi: »Daj nam vsem za pijačo pa ti povem, kako učinkovito strašilo sem jaz izumil na Ravnah!«

Maks je premišljal, a ker je bil tudi sam žejen, je rekel: »Dobro, plačam. Ampak povej za tako strašilo, ki bo res učinkovito!«

»Veš, to je tako strašilo, da vrane, srake, šoje in druge živali prinesejo vse nazaj, kar so pobrale,« je prepričevalno začel Rafko o svojem »patentu«.

– Špula –

Čuden lovec

Neki lovec svoje žene ni poljubil 10 let. Ko jo je pa poljubil sosed, ga je na mestu ustrelil.

– Špula –

Zajčja volna

Na brakadi sem dobil stojišče v gozdu pod travnikom. Po enournem čakanju sem se sezul in premočene nogavice dal sušit na sončno jaso nedaleč od stojišča. Pridrncal je zajec in sedel točno na moje nogavice. Morda ga je omamil »prijeten« vonj, ker se ni niti premaknil, ko sem ga vzel na muho. Toda navihane je odskočil v hipu, ko sem užgal. Seveda so šibre pribile nogavice v zemljo. Od jeze sem spreminjal barvo kot semafor. Potolažil sem se šele, ko sem ugotovil, da mi je zajec zraven nogavic pustil lep kupček »volne«. Žena mi je doma z njo zakrpala nogavice, ki jih nosim še danes.

A. K.

Ljubno ob Savinji

»Samo da dvignem svoj pihalnik...«

»Nastavljajo se, kakor da so za odstrel...«

Razpis za sprejem v

enoletno dopisno šolo za pridobitev strokovne izobrazbe v lovstvu

je v julijskem Lovcu.

Rok za sprejemanje prijav
nepreklicno do 1. septembra 1972.

Lovska zveza Slovenije

INTERTRADE

podjetje za mednarodno trgovino,
LJUBLJANA, Moše Pijadejeva 29

ima svoja predstavništva
v Jugoslaviji:

Beogradu, Zagrebu, Rijeki,
Sarajevu, Skopju

in v tujini:

New Yorku, Bogoti, Kairu,
Bombayu, Calcutti, New Delhiju,
Madrasu, Pragi, Berlinu, Oslu
in Varšavi.

Lovci fotografi, fotoamaterji!

Če ste morda prezrli naš

razpis za najboljšo fotografijo

iz lovstva in varstva narave

v junijskem Lovcu,

naj vas opomnimo,
da je rok za dostavo fotografij
do 1. septembra 1972.

Lovska zveza Slovenije

lovci!

možje, pozor!

Knjiga **Dresiran moški**

je dvignila obilo prahu po Evropi
in razbesnela predvsem ženske!

Avtorici te knjige Esther Vilar
groze danes z atentatom,
ugrabitvijo otrok, s pretepom

Dresiran moški je tekst,
ki vas bo razjezil in zabaval

Objavlja ga revija

NAŠ DOM

v št. 7, ki je že v prodaji

Foto V. Dariš: Lovci in pastirji so si prijatelji, gamsi in ovce nikoli